

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

30. november 2023*

Eelotsusetaotlus – Varjupaigapoliitika – Määrus (EL) nr 604/2013 – Artiklid 3–5, 17 ja 27 – Määrus (EL) nr 603/2013 – Artikkel 29 – Määrus (EL) nr 1560/2003 – X lisa – Rahvusvahelise kaitse taotleja õigus saada teavet – Ühine teabeleht – Isiklik vestlus taotlejaga – Varem esimeses liikmesriigis esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus – Teises liikmesriigis esitatud uus taotlus – Ebaseaduslik viibimine teises liikmesriigis – Tagasivõtmise menetlus – Õiguse teabele rikkumine – Isikliku vestluse puudumine – Kaitse kaudse tagasi- või väljasaatmise ohu eest – Vastastikune usaldus – Üleandmisotsuse kohtulik kontroll – Ulatus – Selle tuvastamine, et palve saajaks olevas liikmesriigis esinevad varjupaigamenetluses ja rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtutingimustes süsteemsed vead – Kaalutusõigust käsitlevad sätted – Oht, et palve saajaks olevas liikmesriigis rikutakse tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet

Liidetud kohtuasjades C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 ja C-328/21,

mille ese on viis eelotsusetaotlust, mille on ERTL artikli 267 alusel esitanud Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) 29. märtsi 2021. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. aprillil 2021 (C-228/21), Tribunale di Roma (Rooma esimese astme kohus, Itaalia) 12. aprilli 2021. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 22. aprillil 2021 (C-254/21), Tribunale di Firenze (Firenze esimese astme kohus, Itaalia) 29. aprilli 2021. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 10. mail 2021 (C-297/21), Tribunale di Milano (Milano esimese astme kohus, Itaalia) 14. aprilli 2021. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. mail 2021 (C-315/21), ja Tribunale di Trieste (Trieste esimese astme kohus, Itaalia) 2. aprilli 2021. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. mail 2021 (C-328/21), menetlustes

Ministero dell’Interno, Dipartimento per le libertà civili e l’immigrazione – Unità Dublino (C-228/21),

DG (C-254/21),

XXX.XX (C-297/21),

PP (C-315/21),

GE (C-328/21)

versus

CZA (C-228/21),

* Kohtumenetluse keel: itaalia

Ministero dell'Interno, Dipartimento per le libertà civili e l'immigrazione – Unità Dublino
(C-254/21, C-297/21, C-315/21 ja C-328/21),

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Prechal, kohtunikud F. Biltgen, N. Wahl, J. Passer (ettekandja) ja M. L. Arastey Sahún,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik C. Di Bella,

arvestades kirjalikku menetlust ja 8. juuni 2022. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- XXX.XX, esindajad: *avvocate* C. Favilli ja L. Scattoni,
- GE, esindaja: *avvocata* C. Bove,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistasid *avvocati dello Stato* L. D'Ascia ja D. G. Pintus,
- Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja R. Kanitz,
- Prantsuse valitsus, esindajad: A.-L. Desjonquères ja J. Illouz,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman, M. de Ree ja A. Hanje,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A. Azéma ja C. Cattabriga,

olles 20. aprilli 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2013, L 180, lk 31; edaspidi „Dublini III määrus“), artikli 3 lõiget 2, artikleid 4 ja 5, artikli 17 lõiget 1, artikli 18 lõiget 1, artikli 20 lõiget 5 ja artiklit 27, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 603/2013, millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse nr 604/2013 tõhusaks kohaldamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks (ELT 2013, L 181, lk 1; edaspidi „Eurodaci määrus“), artiklit 29 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47.

- 2 Taotlused on esitatud viies kohtuvaidluses, millest esimese (kohtuasi C-228/21) pooled on Ministero dell'Interno, Dipartimento per le libertà civili e l'immigrazione – Unità Dublino (siseministeerium, kodanikuvabaduste ja sisserände osakond – Dublini üksus, Itaalia) (edaspidi „siseministeerium“) ja CZA ning ese on siseministeeriumi otsus anda isik üle Sloveeniale pärast seda, kui ta oli esitanud Itaalias rahvusvahelise kaitse taotluse, ning nelja ülejäänud (kohtuasjad C-254/21, C-297/21, C-315/21 ja C-328/21) pooled on ühelt poolt vastavalt DG, XXX.XX, PP ja GE, kellest esimesed kolm esitasid samuti sellise taotluse Itaalias ja GE viibib seal ebaseaduslikult, ning teiselt poolt siseministeerium ja ese on viimase otsus anda DG üle Rootsile, XXX.XX ja PP Saksamaale ning GE Soomele.

Õiguslik raamistik

Direktiiv 2011/95

- 3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9), II peatükk „Rahvusvahelise kaitse taotluste hindamine“ sisaldab muu hulgas direktiivi artiklit 8 „Riigisisene kaitse“. Selles artiklis on sätestatud:

„1. Rahvusvahelise kaitse taotluse hindamise osana võivad liikmesriigid otsustada, et taotleja ei vaja rahvusvahelist kaitset, kui tal mõnes päritoluriigi osas

a) puudub põhjendatud tagakiusamishirm või suure kahju kannatamise reaalne oht või

b) on kättesaadav kaitse tagakiusamise või suure kahju tekitamise eest vastavalt artiklile 7,

ning ta võib riigi sellesse osasse turvaliselt ja seaduslikult reisida ning tal lubatakse sinna jääda ja on mõistlik eeldada, et ta sinna elama asub.

2. Kontrollides, kas taotlejal on põhjendatud tagakiusamishirm või suure kahju kannatamise reaalne oht või kas taotlejale on kättesaadav kaitse tagakiusamise või suure kahju tekitamise eest mõnes päritoluriigi osas kooskõlas lõikega 1, võtavad liikmesriigid taotluse kohta otsuse tegemisel arvesse üldist olukorda riigi selles osas ja taotleja isiklikku olukorda vastavalt artiklile 4. Selleks tagavad liikmesriigid, et asjakohastest allikatest, nagu ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametilt ja Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiametilt, saadakse täpset ja ajakohast teavet.“

- 4 Direktiivi 2011/95 V peatükis „Kvalifitseerumine täiendavale kaitsele“ paiknevas artiklis 15 „Suur kahju“ on ette nähtud:

„Suur kahju seisneb järgmises:

[...]

c) suur ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumatusel juhulliku vägivalla tõttu rahvusvahelise või riigisisese relvastatud kokkupõrke puhul.“

Dublini III määrus

5 Dublini III määruse põhjendustes 18 ja 19 on märgitud:

„(18) Selleks et hõlbustada rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramist, tuleks korraldada taotlejaga vestlus. Taotlejat tuleks teavitada kohe pärast rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist sellest, et kohaldatakse käesolevat määrust ja et vestlus, selleks et hõlbustada vastutava liikmesriigi määramist, pakub taotlejale ka võimalust anda teavet oma pereliikmete, sugulaste või teiste perekonda kuuluvate isikute viibimise kohta liikmesriikides, et sellega lihtsustada vastutava liikmesriigi määramist.

(19) Selleks et tagada asjaomaste isikute õiguste tõhus kaitse, tuleks vastutavale liikmesriigile üleandmise otsustega seoses ette näha õiguslikud tagatised ja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, kooskõlas eelkõige [harta] artikliga 47. Rahvusvahelise õiguse täitmise tagamiseks peaks tõhus õiguskaitsevahend hõlmama nii käesoleva määruse kohaldamise kui ka selle liikmesriigi õigusliku tegeliku olukorra hindamist, kuhu taotleja üle antakse.“

6 Määruse II peatükis „Üldpõhimõtted ja tagatised“ paikneva artikli 3 „Juurdepäas rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise menetlusele“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid vaatavad läbi selliste kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikute rahvusvahelise kaitse taotlused, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset mõne liikmesriigi territooriumil, sealhulgas piiril või transiidialal. Taotluse vaatab läbi üks liikmesriik, kelleks on III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav liikmesriik.

2. Kui käesolevas määruses loetletud kriteeriumide põhjal ei saa vastutavat liikmesriiki määrata, vastutab taotluse läbivaatamise eest esimene liikmesriik, kellele rahvusvahelise kaitse taotlus esitati.

Kui taotlejat ei ole võimalik üle anda liikmesriigile, kes algselt määrati vastutavaks, sest on piisavalt alust arvata, et selle taotluse läbivaatamise menetluses on süsteemsed vead ning taotlejate vastuvõtutingimused selles liikmesriigis võivad endaga kaasa tuua ebainimliku või alandava kohtlemise Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 4 tähenduses, jätkab vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise menetlust läbi viiv liikmesriik III peatükis sätestatud kriteeriumide kontrollimist, et teha kindlaks, kas üks järgmistest kriteeriumidest võimaldab määrata mõne muu liikmesriigi vastutavaks liikmesriigiks.

Kui üleandmine ei ole võimalik käesoleva lõike alusel ühelegi liikmesriigile III peatükis sätestatud kriteeriumide alusel või esimesele liikmesriigile, kus taotlus esitati, saab vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise menetlust läbi viivast liikmesriigist vastutav liikmesriik.“

7 Määruse artikkel 4 „Õigus saada teavet“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Niipea kui liikmesriigis esitatakse rahvusvahelise kaitse taotlus artikli 20 lõike 2 tähenduses, teavitavad tema pädevad asutused taotlejat käesoleva määruse kohaldamisest ning eelkõige järgmisest:

- a) käesoleva määruse eesmärgid ja mõnes muus liikmesriigis uue taotluse esitamisega kaasnevad tagajärjed, samuti tagajärjed, mis kaasnevad kolimisega ühest liikmesriigist teise ajal, kui määratakse kindlaks, kes on käesoleva määruse alusel vastutav liikmesriik, ning ajal, kui rahvusvahelise kaitse taotlust läbi vaadatakse;
- b) vastutava liikmesriigi määramise kriteeriumid ja nende tähtsusejärjestus, menetluse erinevad etapid ning nende kestus, sealhulgas asjaolu, et rahvusvahelise kaitse taotluse esitamine ühes liikmesriigis võib kaasa tuua selle, et nimetatud liikmesriik saab vastutavaks käesoleva määruse alusel isegi juhul, kui selline vastutus ei tulene nendest kriteeriumitest;
- c) isiklik vestlus artikli 5 alusel ning võimalus pakkuda teavet oma pere liikmete, sugulaste või teiste perekonda kuuluvate isikute viibimise kohta liikmesriigis, sealhulgas vahendid, mille abil taotleja saab teabe esitada;
- d) üleandmisotsuse vaidlustamise ja vajaduse korral üleandmise peatamise taotlemise võimalus;
- e) asjaolu, et liikmesriikide pädevad asutused võivad vahetada isikuga seotud andmeid üksnes selleks, et täita oma käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi;
- f) õigus tutvuda temaga seotud andmetega ning õigus taotleda temaga seotud ebakorrektselt andmete parandamist või temaga seotud ebaseaduslikult töödeldud andmete kustutamist, samuti nimetatud õiguste kasutamise kord, sealhulgas artiklis 35 nimetatud ametiasutuste ning riiklike andmekaitseasutuste kontaktandmed, kes vaatavad läbi isikuandmete kaitset käsitlevaid kaebusi.

2. Lõikes 1 osutatud teave esitatakse kirjalikult keeles, millest taotleja aru saab või on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saama. Sel eesmärgil kasutavad liikmesriigid ühist teabelehte, mis on koostatud lõike 3 kohaselt.

Et taotleja teavet täielikult mõistaks, esitatakse see vajaduse korral ka suuliselt, näiteks vestluse käigus, nagu see on osutatud artiklis 5.

3. [Euroopa] Komisjon koostab rakendusaktidega ühise teabelehe, samuti eraldi teabelehe saatjata alaealistele, mis sisaldab vähemalt käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teavet. Ühine teabeleht sisaldab samuti teavet [Eurodaci määruse] kohaldamise kohta ning eelkõige eesmärki, mille nimel võidakse asjaomase taotleja andmeid Eurodac-süsteemis töödelda. Ühine teabeleht koostatakse selliselt, et liikmesriikidel on sinna võimalik sisestada täiendavat liikmesriigi spetsiifilist teavet. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas käesoleva määruse artikli 44 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.“

8 Sama määruse artiklis 5 „Isiklik vestlus taotlejaga“ on sätestatud:

„1. Vastutava liikmesriigi määramise menetluse lihtsustamiseks korraldab vastutav liikmesriik taotlejaga isikliku vestluse. Vestlus aitab ka õigesti aru saada teabest, mis taotlejale esitati artikli 4 kohaselt.

2. Isikliku vestluse võib ära jätta, kui:

a) taotleja on põgenenud või

b) taotleja on pärast artiklis 4 osutatud teabe saamist edastanud juba teiste vahendite abil teabe, mis on vajalik vastutava liikmesriigi määramiseks. Liikmesriik, kes vestluse ära jätab, annab taotlejale võimaluse esitada ülejäänud lisateabe, mis on vajalik vastutava liikmesriigi korrektseks määramiseks, enne kui võetakse vastu otsus anda taotleja üle vastutavale liikmesriigile vastavalt artikli 26 lõikele 1.

3. Isiklik vestlus toimub aegsasti ja igal juhul enne sellise otsuse tegemist, milles käsitletakse taotleja artikli 26 lõike 1 kohast üleandmist vastutavale liikmesriigile.

4. Isiklik vestlus toimub keeles, millest taotleja aru saab või on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saama ja milles ta on võimeline suhtlema. Vajaduse korral valivad liikmesriigid tõlgi, kes on võimeline tagama taotleja ja vestlust juhtiva isiku asjakohase suhtlemise.

5. Isiklik vestlus toimub tingimustes, millega on tagatud nõuetekohane konfidentsiaalsus. Vestluse viib läbi isik, kes on selleks siseriikliku õiguse kohaselt pädev.

6. Isiklikku vestlust korraldab liikmesriik koostab kirjaliku kokkuvõtte, mis sisaldab vähemalt taotleja vestlusel esitatud peamist teavet. Kokkuvõtte esitatakse kas aruandena või tüüpvormina. Liikmesriik tagab, et kokkuvõtte oleks taotlejale ja/või teda esindavale õigusnõustajale või muule nõustajale aegsasti kättesaadav.“

9 Dublini III määruse artikli 7 lõikes 3 on sätestatud:

„Selleks et kohaldada artiklites 8, 10 ja 16 sätestatud kriteeriume, peavad liikmesriigid kaaluma kõiki olemasolevaid tõendeid seoses liikmesriigi territooriumil viibivate taotleja pereliikmete, sugulaste või teiste perekonda kuuluvate isikute[ga], tingimusel et nimetatud tõendid esitatakse enne, kui rahuldatakse mõne teise liikmesriigi taotlus võtta asjaomane isik vastu või võtta ta tagasi, võttes aluseks vastavalt artiklid 22 ja 25, ning et taotleja varasemate rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes ei ole esimest sisulist otsust veel tehtud.“

10 Määruse artikli 17 „Kaalutusõigust käsitlevad sätted“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Erandina artikli 3 lõikest 1 võib iga liikmesriik otsustada läbi vaadata rahvusvahelise kaitse taotluse, mille on talle esitanud kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, isegi kui käesolevas määruses sätestatud kriteeriumide kohaselt ei vastuta ta selle läbivaatamise eest.

See liikmesriik, kes otsustas käesoleva lõike alusel vaadata läbi rahvusvahelise kaitse taotluse, muutub vastutavaks liikmesriigiks ja võtab endale sellise vastutusega seotud kohustused. Vajaduse korral teatab ta sellest varem vastutanud liikmesriigile, vastutava liikmesriigi määramise menetlust teostavale liikmesriigile või liikmesriigile, kellel on palutud taotleja vastu või tagasi võtta, kasutades selleks [komisjoni 2. septembri 2003. aasta] määruse (EÜ) nr 1560/2003[, millega kehtestatakse

üksikasjalikud rakenduseeskirjad määrusele (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest (ELT 2003, L 222, lk 3; ELT eriväljaanne 19/06, lk 200),] artikliga 18 loodud elektroonilist sidevõrku „DubliNet“.

Käesoleva lõike kohaselt vastutavaks saanud liikmesriik edastab kooskõlas [Eurodaci määrusega] Eurodaci kaudu viivitamata teate vastutuse võtmise kohta, lisades kuupäeva, millal otsustati taotlus läbi vaadata.“

11 Määruse artikkel 18 „Vastutava liikmesriigi kohustused“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesoleva määruse kohaselt vastutav liikmesriik on kohustatud:

- a) võtma artiklites 21, 22 ja 29 sätestatud tingimustel vastu taotleja, kes on esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis;
- b) võtma artiklites 23, 24, 25 ja 29 sätestatud tingimustel tagasi taotleja, kelle taotlus on läbivaatamisel ja kes on esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis või kes viibib elamisloata mõne muu liikmesriigi territooriumil;
- c) võtma artiklites 23, 24, 25 ja 29 sätestatud tingimustel tagasi kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku, kes on läbivaatamise käigus taotluse tagasi võtnud ja esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis või kes viibib elamisloata mõne muu liikmesriigi territooriumil;
- d) võtma artiklites 23, 24, 25 ja 29 sätestatud tingimustel tagasi kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku, kelle taotlus on tagasi lükatud ja kes on esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis või kes viibib elamisloata mõne muu liikmesriigi territooriumil.

2. Lõike 1 punktide a ja b reguleerimisalasse jäävatel juhtudel vaatab vastutav liikmesriik taotleja esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbi või viib selle läbivaatamise lõpule.

Lõike 1 punkti c reguleerimisalasse jäävatel juhtudel, kui vastutav liikmesriik on katkestanud taotluse läbivaatamise pärast seda, kui taotleja on oma taotluse tagasi võtnud enne esimese astme sisulise otsuse tegemist, tagab nimetatud liikmesriik, et taotlejal on õigus esitada palve, et ta taotluse läbivaatamine viidaks lõpule, või esitada uus rahvusvahelise kaitse taotlus, mida ei käsitata korduva taotlusena, nagu see on määratletud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta] direktiivis 2013/32/EL [rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60; edaspidi „menetlusdirektiiv“)]. Selliste juhtumite puhul tagavad liikmesriigid, et taotluse läbivaatamine viiakse lõpule.

Lõike 1 punkti d reguleerimisalasse jäävatel juhtudel, kui taotlus on tagasi lükatud üksnes esimeses astmes, tagab vastutav liikmesriik selle, et asjaomasel isikul on võimalus või oli võimalus kasutada tõhusat õiguskaitsevahendit vastavalt [menetlusdirektiivi] artiklile 46.“

12 Sama määruse artiklis 19 „Kohustuste äralangemine“ on sätestatud:

„1. Kui liikmesriik annab taotlejale välja elamisloa, lähevad artikli 18 lõikes 1 täpsustatud kohustused üle sellele liikmesriigile.

2. Artikli 18 lõikes 1 täpsustatud kohustused langevad ära, kui vastutav liikmesriik suudab taotleja või muu artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isiku vastuvõtmis- või tagasivõtmispalve saamise korral tõendada, et asjaomane isik on liikmesriikide territooriumilt lahkunud vähemalt kolmeks kuuks, välja arvatud juhul, kui asjaomasel isikul on vastutava liikmesriigi välja antud kehtiv elamisluba.

Esimeses lõigus osutatud eemalviibimistähtaja järel esitatud taotlust käsitatakse uue taotlusena, mille suhtes kohaldatakse uut vastutava liikmesriigi määramise menetlust.

3. Artikli 18 lõike 1 punktides c ja d täpsustatud kohustused langevad ära, kui vastutav liikmesriik suudab taotleja või muu artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isiku tagasivõtmispalve saamise korral tõendada, et asjaomane isik on liikmesriikide territooriumilt lahkunud pärast taotluse tagasivõtmist või tagasilükkamist tehtud tagasisaatmisotsuse või antud väljasaatmiskorralduse kohaselt.

Tegeliku väljasaatmise järel esitatud taotlust käsitatakse uue taotlusena, mille suhtes kohaldatakse uut vastutava liikmesriigi määramise menetlust.“

- 13 Dublini III määruse VI peatüki „Vastuvõtmise ja tagasivõtmise menetlus“ I jaos „Menetluse alustamine“ asuvas artiklis 20 „Menetluse alustamine“ on sätestatud:

„1. Vastutava liikmesriigi määramine algab niipea, kui rahvusvahelise kaitse taotlus on esimest korda esitatud mõnele liikmesriigile.

2. Rahvusvahelise kaitse taotlus loetakse esitatuks, kui taotleja esitatud vorm või asutuste koostatud aruanne on laekunud asjaomase liikmesriigi pädevatele asutustele. Kui taotlus ei ole tehtud kirjalikult, peaks tahteavalduse ja protokoll koostamise vaheline aeg olema võimalikult lühike.

[...]

5. Kui taotleja viibib mõnes muus liikmesriigis ilma elamisloata või esitab seal rahvusvahelise kaitse taotluse pärast oma esimese, teises liikmesriigis esitatud taotluse tagasivõtmist vastutava liikmesriigi määramise menetluse käigus, võtab liikmesriik, kellele esitati esimene rahvusvahelise kaitse taotlus, taotleja tagasi artiklites 23, 24, 25 ja 29 sätestatud tingimustel, et viia vastutava liikmesriigi määramise menetlus lõpule.

[...]“.

- 14 Määruse artikli 21 „Vastuvõtmispalve esitamine“ lõike 1 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Kui liikmesriik, kellele on esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus, leiab, et taotluse läbivaatamise eest vastutab mõni muu liikmesriik, võib ta võimalikult kiiresti ja igal juhul kolme kuu jooksul pärast taotluse esitamist artikli 20 lõikes 2 määratletud tähenduses paluda sellisel muul liikmesriigil taotleja vastu võtta.“

- 15 Määruse artiklis 23 „Tagasivõtmispalve esitamine, kui palve esitajaks olevas liikmesriigis on esitatud uus taotlus“ on ette nähtud:

„1. Kui liikmesriik, kus artikli 18 lõike 1 punktis b, c või d osutatud isik esitas uue rahvusvahelise kaitse taotluse, leiab, et artikli 20 lõike 5 ja artikli 18 lõike 1 punkti b, c või d kohaselt on vastutav mõni muu liikmesriik, võib ta paluda sellisel liikmesriigil taotleja tagasi võtta.

[...]

3. Kui tagasivõtmispalvet ei esitata lõikes 2 sätestatud ajavahemiku jooksul, vastutab rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest liikmesriik, kus taotlus esitati.“

- 16 Määruse artikli 24 „Tagasivõtmispalve esitamine, kui uut taotlust palve esitajaks olevas liikmesriigis ei ole esitatud“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kui liikmesriik, mille territooriumil artikli 18 lõike 1 punktis b, c või d osutatud isik viib ilma elamisloata ning kui uut rahvusvahelise kaitse taotlust ei ole esitatud, leiab, et artikli 20 lõike 5 ja artikli 18 lõike 1 punkti b, c või d kohaselt on vastutav mõni teine liikmesriik, võib ta paluda sellel teisel liikmesriigil taotleja tagasi võtta.“

- 17 Dublini III määruse VI peatüki IV jaos „Menetluslikud tagatised“ sisalduv artikkel 26 „Üleandmisotsusest teatamine“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui palve saajaks olev liikmesriik nõustub taotleja või muu artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isiku vastu võtma või tagasi võtma, teatab palve esitajaks olev liikmesriik asjaomasele isikule otsusest anda ta üle vastutavale liikmesriigile ning vajaduse korral ka otsusest jätta ta rahvusvahelise kaitse taotlus läbi vaatamata. Kui asjaomast isikut esindab õigusnõustaja või muu nõustaja, võib liikmesriik teavitada kõnealuselt otsusest asjaomase isiku asemel nimetatud õigusnõustajat või muud nõustajat ning vajaduse korral edastada otsuse asjaomasele isikule.

2. Lõikes 1 osutatud otsus sisaldab teavet olemasolevate õiguskaitsevahendite kohta, sealhulgas õiguse kohta taotleda vajaduse korral täitmise peatamist, samuti tähtaegade kohta, mida kohaldatakse selliste õiguskaitsevahendite kasutamise suhtes ja üleandmise teostamise suhtes ning vajaduse korral teavet selle kohta, kuhu ja millal asjaomane isik peaks ilmuma, kui ta reisib vastutavasse liikmesriiki omal käel.

Liikmesriigid tagavad selle, et asjaomasele isikule edastatakse teave füüsiliste või juriidiliste isikute kohta, kes võivad talle pakkuda õigusabi, koos lõikes 1 nimetatud otsusega, kui nimetatud teavet ei ole juba edastatud.

3. Kui asjaomast isikut ei abista või esinda õigusnõustaja või muu nõustaja, teavitab liikmesriik teda keeles, millest asjaomane isik aru saab või millest arusaamist võib temalt mõistlikult eeldada, otsuse peamistest elementidest, mis sisaldavad alati teavet olemasolevate õiguskaitsevahendite ja nende kasutamise tähtaegade kohta.“

- 18 Määruse samasse IV jakku kuuluva artikli 27 „Õiguskaitsevahendid“ lõikes 1 on sätestatud:

„Taotlejal või muul artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isikul on õigus tõhusale õiguskaitsele üleandmisotsuse faktiliste või õiguslike asjaolude vaidlustamise või läbivaatamise kaudu kohtus.“

- 19 Määruse VI peatüki VI jaos „Üleandmine“ paikneva artikli 29 „Menetlused ja tähtajad“ lõikes 2 on sätestatud:

„Kui üleandmine ei toimu kuue kuu jooksul, vabaneb vastutav liikmesriik kohustusest asjaomane isik vastu või tagasi võtta ning vastutus läheb üle palve esitanud liikmesriigile. Nimetatud tähtaega võib pikendada kõige rohkem ühe aastani, kui üleandmist ei saa teostada asjaomase isiku kinnipidamise tõttu, või kõige rohkem 18 kuuni, kui isik on põgenenud.“

Menetlusdirektiiv

- 20 Menetlusdirektiivi II peatükk „Üldpõhimõtted ja tagatised“ sisaldab muu hulgas artiklit 9. Selle artikli „Õigus jääda liikmesriiki kuni taotluse läbivaatamiseni“ lõikes 3 on sätestatud:

„Liikmesriik võib taotleja anda lõike 2 kohaselt kolmandale riigile välja ainult juhul, kui pädevad ametiasutused on veendunud, et väljaandmisotsusega ei kaasne otsene ega kaudne tagasi- või väljasaatmine, millega rikutakse selle liikmesriigi rahvusvahelisest õigusest või [Euroopa L]iidu õigusest tulenevaid kohustusi.“

- 21 Menetlusdirektiivi artikkel 14 „Isiklik vestlus“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Enne, kui menetlev ametiasutus võtab vastu otsuse, antakse taotlejale võimalus tema rahvusvahelise kaitse taotlusega seonduvaks isiklikuks vestluseks, mille viib läbi isik, kellel on siseriikliku õiguse alusel selleks vajalik pädevus. Isikliku vestluse rahvusvahelise kaitse taotluse sisu üle viivad läbi menetleva ametiasutuse töötajad. Käesolev lõige ei piira artikli 42 lõike 2 punkti b kohaldamist.

Kui rahvusvahelist kaitset taotlevate kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikute suur hulk teeb taotluse sisu üle õigeaegselt vestluse pidamise menetleva ametiasutuse jaoks praktikas võimatuks, võivad liikmesriigid ette näha, et vestluste läbiviimisse võib ajutiselt kaasata mõne teise ametiasutuse töötajaid. Sellistel juhtudel saavad kõnealuse teise ametiasutuse töötajad eelnevalt asjakohase koolituse [...]

[...]

2. Isikliku vestluse taotluse sisu üle võib ära jätta, kui:

- a) menetlev ametiasutus saab võtta vastu positiivse otsuse pagulasseisundi kohta olemasolevate tõendite alusel või
- b) pädev ametiasutus on seisukohal, et taotleja ei ole temast mitteolenevatel püsivatel asjaoludel vestluseks võimeline või suuteline. Kahtluse korral konsulteerib menetlev ametiasutus meditsiinitöötajaga, et teha kindlaks, kas taotleja seisund, mille tõttu ta ei ole vestluseks võimeline või suuteline, on ajutine või püsiv.

Juhul kui isiklikku vestlust ei viida läbi, sest kohaldatav on punkt b, või vajaduse korral juhul, kui vestlust ülalpeetavaga ei viida läbi, tuleb teha asjakohaseid jõupingutusi võimaldamaks taotlejal või ülalpeetaval esitada lisateavet.

3. Käesoleva artikli kohase isikliku vestluse korraldamata jätmine ei takista menetleval ametiasutusel võtmast vastu otsust rahvusvahelise kaitse taotluse kohta.

4. Lõike 2 punkti b kohase isikliku vestluse korraldamata jätmine ei mõjuta menetleva ametiasutuse otsust ebasoodsas suunas.

5. Olenemata artikli 28 lõikest 1 võivad liikmesriigid võtta rahvusvahelise kaitse taotluse kohta otsuse tegemisel arvesse asjaolu, et taotleja jättis isiklikule vestlusele tulemata, välja arvatud juhul, kui tal oli tulemata jätmiseks mõjuv põhjus.“

22 Direktiivi artiklis 15 „Taotlejaga peetavale isiklikule vestlusele esitatavad nõuded“ on sätestatud:

„1. Isiklik vestlus toimub tavaliselt ilma pereliikmete juuresolekuta, välja arvatud juhul, kui menetlev ametiasutus peab pereliikmete juuresviibimist taotluse asjakohase läbivaatamise seisukohalt vajalikuks.

2. Isiklik vestlus peab toimuma tingimustes, mis tagavad vajaliku konfidentsiaalsuse.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et tagada isikliku vestluse toimumine tingimustes, kus taotlejatel on võimalus põhjalikult põhjendada oma taotlust. Selleks liikmesriigid:

a) tagavad, et vestlust läbiviiv isik oleks pädev võtmaks arvesse taotlusega seotud isiklike ja üldisi asjaolusid, kaasa arvatud taotleja kultuurilist tausta, sugu, seksuaalset sättumust, soolist identiteeti ja haavatavust;

b) näevad ette, et võimaluse ja taotleja taotluse korral viib vestluse temaga läbi temaga samasooline isik, välja arvatud juhul, kui menetleval ametiasutusel on alust arvata, et sellise taotluse aluseks on põhjused, mis ei ole seotud taotleja raskustega oma taotlust põhjalikult põhjendada;

c) valivad tõlgi, kes on võimeline tagama asjakohase suhtlemise taotleja ja vestlust läbiviiva isiku vahel. Suhtlemiskeeleks on keel, mida taotleja eelistab, välja arvatud juhul, kui on mõni teine keel, millest taotleja aru saab ja milles ta on võimeline selgelt suhtlema. Võimaluse ja asjaomase taotleja taotluse korral, välja arvatud juhul, kui menetleval ametiasutusel on alust arvata, et sellise taotluse aluseks on põhjused, mis ei ole seotud taotleja raskustega oma taotlust põhjalikult põhjendada, tagavad liikmesriigid taotlejale samasoolise tõlgi;

d) tagavad, et rahvusvahelise kaitse taotluse sisu käsitlevat vestlust läbiviiv isik ei kanna sõjaväe või õiguskaitseorganite vormiriietust;

e) tagavad, et alaealistega peetav vestlus viiakse läbi viisil, mis on laste puhul asjakohane.

4. Liikmesriigid võivad ette näha eeskirjad, milles käsitletakse kolmandate isikute viibimist isikliku vestluse juures.“

23 Direktiivi III peatükk „Esimese astme menetlus“ sisaldab selle direktiivi artikleid 31–43.

24 Sama direktiivi artikli 33 „Vastuvõetamatud taotlused“ lõikes 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid võivad pidada rahvusvahelise kaitse taotlust vastuvõetamatuks ainult juhul, kui:

a) mõni teine liikmesriik on andnud rahvusvahelise kaitse;

[...]“.

- 25 Menetlusdirektiivi artikli 34 „Erieeskirjad taotluse vastuvõetavust käsitleva vestluse kohta“ lõike 1 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Enne seda, kui menetlev ametiasutus võtab vastu otsuse rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamata kohta, võimaldavad liikmesriigid taotlejal esitada seoses taotlusega ja arvestades tema konkreetset olukorda oma seisukoha artiklis 33 osutatud põhjenduste kohta. Sel eesmärgil viivad liikmesriigid taotlejaga läbi taotluse vastuvõetavust käsitleva isikliku vestluse. Liikmesriigid võivad kooskõlas artikliga 42 teha erandi ainult korduvate taotluste suhtes.“

Eurodaci määrus

- 26 Eurodaci määruse artikli 2 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- b) „päritoluliikmesriik“ –

[...]

- iii) artikli 17 lõikega 1 hõlmatud isiku korral liikmesriik, kes edastab tema isikuandmed kesksüsteemi ja võtab vastu võrdlustulemused;

[...]“.

- 27 Määruse artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Eurodac-süsteem koosneb:

- a) sõrmejälgede andmete infotehnoloogilisest keskandmebaasist (edaspidi „kesksüsteem“) [...]

[...]“.

- 28 Määruse artikli 17 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriik võib edastada kesksüsteemi oma viitenumbriiga varustatud andmed sõrmejälgede kohta, mida liikmesriik võib olla võtnud ebaseaduslikult liikmesriigis viibimiselt tabatud vähemalt 14-aastastelt kolmandate riikide kodanikelt või kodakondsuseta isikutelt, et kontrollida, kas nad on varem esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse teises liikmesriigis.

Üldjuhul on põhjust kontrollida, kas kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik on esitanud varem teises liikmesriigis rahvusvahelise kaitse taotluse, kui:

- a) kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik kinnitab, et ta on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, kuid ei nimeta, millises liikmesriigis ta selle esitas;
- b) kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik ei taotle rahvusvahelist kaitset, kuid on päritoluriiki tagasisaatmise vastu, väites, et ta on seal hädaohus, või

c) kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik püüab muul viisil takistada enda väljasaatmist, keeldudes koostööst oma isiku tuvastamisel, eelkõige nii, et ei esita isikut tõendavaid dokumente või esitab võltsitud dokumendid.“

29 Sama määruse artiklis 29 „Andmesubjekti õigused“ on sätestatud:

„1. Päritoluliikmesriik teatab [...] artikli 17 lõikes 1 hõlmatud isikule kirjalikult ja kui see on vajalik, siis suuliselt keeles, millest ta aru saab või millest arusaamist temalt mõistlikult eeldatakse, järgmised andmed:

[...]

b) tema andmete Eurodac-süsteemis töötlemise eesmärk, sealhulgas [Dublini III määruse] eesmärkide kirjeldus vastavalt nimetatud määruse artiklile 4, ning arusaadaval kujul ja selges ja lihtsas keeles selgitus asjaolu kohta, et liikmesriikidele ja Europolile võidakse õiguskaitses eesmärgil anda juurdepääs Eurodac-süsteemile;

[...]

2. [...]

Artikli 17 lõikes 1 käsitletud isiku puhul esitatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teave hiljemalt siis, kui kõnealuse isiku andmed edastatakse kesksüsteemi. See kohustus ei kehti, kui nimetatud teabe esitamine osutub võimatuks või nõuaks ebaproportsionaalselt suuri jõupingutusi.

[...]

3. Ühine teabeleht, mis sisaldab vähemalt käesoleva artikli lõikes 1 ja [Dublini III määruse] artikli 4 lõikes 1 osutatud teavet, koostatakse nimetatud määruse artikli 44 lõikes 2 sätestatud korras.

Teabeleht on selge ja lihtne ning koostatud keeles, millest asjaomane isik aru saab või millest arusaamist temalt mõistlikult eeldatakse.

Teabeleht koostatakse nii, et liikmesriigid saavad seda oma riiki puudutava spetsiifilise lisateabega täiendada. Selline riigispetsiifiline lisateave sisaldab vähemalt teavet andmesubjekti õiguste kohta ja riiklikelt järelevalveasutustelt abi saamise võimaluse kohta ning vastutava töötaja ja riiklike järelevalveasutuste kontaktandmeid.

[...]“.

30 Eurodaci määruse artiklis 37 „Vastutus“ on sätestatud:

„1. Kõikidel isikutel või liikmesriikidel, kes on kandnud kahju mitteõiguspärase andmetöötlustoimingu või mis tahes käesoleva määrusega vastuolus oleva toimingu tagajärjel, on õigus saada hüvitist kahju tekitamise eest vastutavalt liikmesriigilt. Kõnealune liikmesriik vabastatakse täielikult või osaliselt vastutusest, kui ta tõendab, et ta ei ole vastutav kahju põhjustanud sündmuse eest.

[...]

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud kahju eest liikmesriigi vastu esitatavaid hüvitusenõudeid käsitletakse kostjaks oleva liikmesriigi siseriiklike õigusaktide sätete kohaselt.“

Määrus nr 1560/2003

31 Määruse nr 1560/2003, mida on muudetud komisjoni 30. jaanuari 2014. aasta rakendusmäärusega (EL) nr 118/2014 (ELT 2014, L 39, lk 1) (edaspidi „määrus nr 1560/2003“), artiklis 16a „Teabelehed rahvusvahelise kaitse taotlejate jaoks“ on sätestatud:

„1. X lisas on esitatud ühine teabeleht, milles teavitatakse kõiki rahvusvahelise kaitse taotlejaid [Dublini III määruse] sätetest ja [Eurodaci määruse] kohaldamisest.

[...]

4. XIII lisas on esitatud teave liikmesriigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanikele või kodakondsuseta isikutele.“

32 Nagu on ette nähtud artikli 16a lõikes 1, sisaldab määruse nr 1560/2003 X lisa näidist Dublini III määruse artikli 4 lõigetes 2 ja 3 ning Eurodaci määruse artikli 29 lõikes 3 nimetatud ühisest teabelehest (edaspidi „ühine teabeleht“). Selle lisa A osas „Teave Dublini määruse kohta rahvusvahelise kaitse taotlejate jaoks vastavalt [Dublini III määruse] artiklile 4“ on esitatud rida selgitusi vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise menetluse ja selle konkreetse kohaldamise kohta ning Eurodaci määruse kohaldamise kohta, teave asjaomase isiku õiguste kohta ning talle mõeldud mitmesugused soovitused ja nõuded, mille eesmärk on tagada selle menetluse tõrgeteta kulgemine. A osa lõpuosas on esitatud raamistatud selgitus ja selle kohta käiv joonealune märkus, mis on sõnastatud järgmiselt:

„Kui me leiame, et Teie taotluse läbivaatamise eest võib vastutada teine [liikmes]riik, saate Te üksikasjalikumalt teavet kõnealuse menetluse ning selle kohta, kuidas see mõjutab Teid ja Teie õigusi ⁽¹⁾.“

[...]

(¹) Esitatav teave on ette nähtud käesoleva lisa B osas.“

33 Nimetatud lisa B osa „Dublini menetlus – teave vastavalt [Dublini III määruse] artiklile 4 rahvusvahelise kaitse taotlejatele, kelle suhtes kohaldatakse Dublini menetlust“ sisaldab selle ühise teabelehe näidist, mis antakse asjaomasele isikule üle juhul, kui riigi pädevatel asutustel on alust arvata, et rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest võib vastutada mõni teine liikmesriik. Selles on ette nähtud konkreetsemad selgitused menetluse kohta, mida sellisel juhul kohaldatakse, ning jällegi teave asjaomase isiku õiguste kohta ning mitmesugused soovitused ja nõuded talle, mille eesmärk on tagada menetluse tõrgeteta kulgemine. B osa tekstis on järgmine märkus koos joonealuse märkusega:

„– Teie sõrmejäljed võeti teises [liikmes]riigis (ja säilitati Euroopa andmebaasis, mida nimetatakse Eurodac-süsteemiks) ⁽¹⁾;

[...]

(¹) Lisateave Eurodac-süsteemi kohta on esitatud A osas jaos „Miks palutakse mul anda sõrmejäljed?“.

- 34 Määruse nr 1560/2003 XIII lisas on esitatud näidis, milline on „[Eurodaci määruse] artikli 29 lõike 3 kohane teave kolmandate riikide kodanikele või kodakondsuseta isikutele, kes viibivad ebaseaduslikult liikmesriigis“. See lisa sisaldab muu hulgas järgmisi märkusi ja joonealust märkust:

„Kui te viibite ebaseaduslikult [liikmesriigis], [...] võivad ametiasutused võtta teilt sõrmejäljed ja edastada need sõrmejälgede andmebaasi nimega Eurodac. Selle eesmärk on ainult kontrollida, kas te olete varem varjupaika taotlenud. Teie sõrmejälgi ei säilitata Eurodac andmebaasis, kuid kui te olete varem muus [liikmes]riigis varjupaika taotlenud, võidakse teid sellesse riiki tagasi saata.

[...]

Kui ELi ametiasutused leiavad, et te võite olla taotlenud rahvusvahelist kaitset muus [liikmes]riigis, kes on vastutav käesoleva taotluse läbivaatamise eest, antakse teile täiendavat teavet järgneva menetluse ning selle mõju kohta teile ja teie õigustele ⁽²⁾

[...]

(²) Esitatud teave on ette nähtud vastavalt X lisa B osale.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-228/21

- 35 CZA esitas Itaalias rahvusvahelise kaitse taotluse. Pärast kontrollimist pöördus Itaalia Vabariik Sloveenia Vabariigi, st liikmesriigi poole, kus CZA oli varem esitanud esimese rahvusvahelise kaitse taotluse, Dublini III määruse artikli 18 lõike 1 punkti b alusel tagasivõtmispalvega, mis rahuldati 16. aprillil 2018.
- 36 CZA vaidlustas tema suhtes tehtud üleandmisotsuse Tribunale di Catanzaros (Catanzaro esimese astme kohus, Itaalia), kes tühistas selle otsuse põhjendusel, et Dublini III määruse artiklis 4 sätestatud teavitamiskohustus ei olnud täidetud.
- 37 Siseministerium esitas selle lahendi peale kassatsioonkaebuse Corte suprema di cassazionele (Itaalia kassatsioonikohus), kes on kohtuasjas C-228/21 eelotsusetaotluse esitanud kohus, väites, et Dublini III määruse artiklit 4 on ebaõigesti kohaldatud.
- 38 Neil asjaoludel otsustas Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [Dublini III määruse] artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et kaebuses, mis esitatakse määruse artikli 27 alusel sellise üleandmisotsuse peale, mille liikmesriik on teinud vastavalt määruse artikli 26 mehhanismile ja [sama] määruse artikli 18 lõike 1 punktis b sätestatud tagasivõtmise kohustuse alusel, võib rahvusvahelise kaitse taotleja tugineda sellele, et üleandmisotsuse teinud liikmesriik pelgalt jättis talle andmata [Dublini III] määruse artikli 4 lõikes 2 nimetatud ühise teabelehe?

2. Kas [Dublini III määruse] artiklit 27 koostoimes sama määruse põhjendustega 18 ja 19 ning artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui tuvastatakse [selle määruse] artiklis 4 ette nähtud kohustuste rikkumine, nõuab tõhus õiguskaitsevahend, et kohus teeks üleandmisotsuse tühistamise otsuse?
3. Kui vastus teisele küsimusele on eitav, siis kas [Dublini III määruse] artiklit 27 koostoimes sama määruse põhjendustega 18 ja 19 ning artikliga 4 tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui tuvastatakse [selle määruse] artiklis 4 ette nähtud kohustuste rikkumine, nõuab tõhus õiguskaitsevahend, et kohus kontrolliks kaebaja esile toodud asjaolusid arvesse võttes selle rikkumise olulisust, ning lubab kohtul jätta üleandmisotsuse muutmata alati siis, kui ei ilmne põhjusi teistsuguse sisuga üleandmisotsuse tegemiseks?“

Kohtuasi C-254/21

- 39 DG, kes väidab, et ta on Afganistani kodanik, esitas Rootsis rahvusvahelise kaitse taotluse, mis jäeti lõplikult rahuldamata.
- 40 Vahepeal läks DG Itaaliasse, kus ta esitas teise rahvusvahelise kaitse taotluse. Itaalia Vabariik pöördus pärast Eurodaci andmebaasis andmete kontrollimist Rootsi Kuningriigi poole Dublini III määruse artikli 18 punkti d alusel tagasivõtmispalvega, mille viimati nimetatud liikmesriik rahaldas, ning selle tulemusel tegi Itaalia Vabariik üleandmisotsuse.
- 41 DG vaidlustas üleandmisotsuse Tribunale di Romas (Rooma esimese astme kohus, Itaalia), kes on kohtuasjas C-254/21 eelotsusetaotluse esitanud kohus, harta artikli 4 ja Dublini III määruse artikli 17 lõike 1 rikkumise tõttu.
- 42 DG sõnul jättis Rootsi Kuningriik tema rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata, ilma et oleks hinnanud üldist juhusliku vägivalda olukorda Afganistanis. Itaalia Vabariigi üleandmisotsus rikub harta artiklit 4, sest selle otsusega kaasneb DG „kaudse tagasisaatmise“ oht, kuna selle tõttu võib Rootsi Kuningriik saata ta tagasi Afganistani, st kolmandasse riiki, kus teda ähvardab ebainimlik ja alandava kohtlemise oht. Seetõttu palub DG eelotsusetaotluse esitanud kohtul tunnistada Dublini III määruse artikli 17 lõike 1 alusel tema rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutavaks Itaalia Vabariik.
- 43 Siseministerium vaidleb selle taotluse põhjendatusele vastu. Rahvusvahelise kaitse taotluse vaatab läbi vaid üks liikmesriik, käesoleval juhul Rootsi Kuningriik. Dublini III määruse artikli 17 lõike 1 kohaldamisala piirdub perekonna taasühinemise juhtudega või juhtudega, mille puhul esinevad erilised humanitaarsed ja heategevuslikud põhjused.
- 44 Neil asjaoludel otsustas Tribunale di Roma (Rooma esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
 - „1. Kas [harta] artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile tuleb tõlgendada nii, et harta artiklid 4 ja 19 pakuvad põhikohtuasja tingimustes kaitset ka kaudse tagasi- ja väljasaatmise eest pärast taotleja üleandmist Euroopa Liidu liikmesriigile, kes on esimese rahvusvahelise kaitse taotluse juba läbi vaadanud ja selle tagasi lükanud ning kus ei esine süsteemseid vigu [Dublini III määruse] artikli 3 lõike 2 tähenduses (kui III ja IV peatükis kehtestatud tingimuste alusel teised vastutavad liikmesriigid puuduvad)?

2. Kas teise rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise järgse liikmesriigi kohus, kes menetleb [Dublini III määruse] artikli 27 kohast kaebust – ning kellel on seega pädevus anda hinnang liidusisesele üleandmisele, aga mitte teha otsust kaitsetaotluse kohta –, peab hindama kolmandasse riiki tagasi- ja väljasaatmise ohu olemasolevaks juhul, kui liikmesriik, kus esimene rahvusvahelise kaitse taotlus esitati, hindas [direktiivi 2011/95] artiklis 8 sätestatud mõistet „riigisisene kaitse“ teistmoodi?
3. Kas kaudse tagasi- ja väljasaatmise ohu hindamine „riigisisese kaitse“ vajaduse erineva tõlgendamise tõttu kahes liikmesriigis on kooskõlas [Dublini III määruse] artikli 3 lõikega 1 [...] ja kolmanda riigi kodanikele kehtiva üldise keeluga otsustada, millises [liikmesriigis] rahvusvahelise kaitse taotlus esitada?
4. Juhul kui vastus eespool esitatud küsimustele on jaatav:
 - a) kas hinnangu andmine kaudse tagasi- ja väljasaatmise ohu esinemisele, mille annab selle riigi kohus, kus taotleja esitas pärast esimese taotluse tagasilükkamist teise rahvusvahelise kaitse taotluse, eeldab, et kohaldatakse artikli 17 lõikes 1 ette nähtud sätet, mis on [Dublini III määruses] kvalifitseeritud „kaalutusõigust käsitlevaks sätteks“;
 - b) milliseid kriteeriume peab kohus, kelle poole on pöördutud [Dublini III määruse] artikli 27 alusel, kasutama lisaks III ja IV peatükis sätestatud kriteeriumidele, et hinnata kaudse tagasi- ja väljasaatmise ohtu, arvestades, et riik, kes esimese rahvusvahelise kaitse taotluse läbi vaatas, välistas juba selle ohu?“

Kohtuasi C-297/21

- 45 XXX.XX, kes väidab, et ta on Afganistani kodanik, esitas Saksamaal rahvusvahelise kaitse taotluse, mis jäeti lõplikult rahuldamata ja millele järgnes jõustunud väljasaatmismeede.
- 46 Vahepeal läks XXX.XX Itaaliasse, kus ta esitas teise rahvusvahelise kaitse taotluse. Itaalia Vabariik pöördus pärast Eurodaci andmebaasis andmete kontrollimist Saksamaa Liitvabariigi poole Dublini III määruse artikli 18 punkti d alusel tagasivõtmispalvega, mille viimati nimetatud liikmesriik rahuldab, ning selle tulemusel tegi Itaalia Vabariik üleandmisotsuse.
- 47 DG vaidlustas üleandmisotsuse Tribunale di Firenze (Firenze esimese astme kohus, Itaalia), kes on kohtuasjas C-297/21 eelotsusetaotluse esitanud kohus, harta artikli 4 ning Dublini III määruse artikli 3 lõike 2 ja artikli 17 lõike 1 rikkumise tõttu.
- 48 XXX.XXi sõnul jättis Itaalia Vabariik tema taotluse rahuldamata, ilma et oleks hinnanud üldist juhusliku vägivalda olukorda Afganistanis. Üleandmisotsus rikub harta artiklit 4, sest selle otsusega kaasneb XXX.XXi „kaudse tagasisaatmise“ oht, kuna selle tõttu võib Saksamaa Liitvabariik saata ta tagasi Afganistani. Seetõttu palub XXX.XX eelotsusetaotluse esitanud kohtul tühistada tema suhtes tehtud üleandmisotsus ja kohaldada tema kasuks Dublini III määruse artikli 17 lõiget 1.
- 49 Siseministerium vaidleb selle taotluse põhjendatusele vastu. Rahvusvahelise kaitse taotluse saab läbi vaadata ainult üks liikmesriik, käesoleval juhul Saksamaa Liitvabariik. Dublini III määruse artikli 18 alusel tehtud üleandmisotsuse peale esitatud kaebuse alusel algatatud menetluse eesmärk ei ole uuesti hinnata võimaliku päritoluriiki „tagasi- või väljasaatmisega“ seotud ohtu,

vaid hinnata Saksamaale üleandmise otsuse õiguspärasust, kusjuures tuleb täpsustada, et see liikmesriik on kohustatud järgima absoluutset keeldu saata XXX.XX tagasi kolmandasse riiki, kus teda võidakse kohelda ebainimlikult või alandavalt.

50 Neil asjaoludel otsustas Tribunale di Firenze (Firenze esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Esimese võimalusena, kas [Dublini III määruse] artikli 17 lõiget 1 tuleb kooskõlas [harta] artiklitega 19 ja 47 ning [selle] määruse artikliga 27 tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtul, kellele on esitatud kaebus [siseministeeriumi] otsuse peale, on lubatud tunnistada riik, kes peaks [selle määruse] artikli 18 lõike 1 punkti d alusel isiku üle andma, rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutavaks, kui kohus tuvastab, et vastutavas liikmesriigis esineb tagasi- ja väljasaatmiskeelu põhimõtte rikkumise oht taotleja tagasisaatmise tõttu tema päritoluriiki, kus tema elu oleks ohus või teda ohustaks ebainimlik või alandav kohtlemine?
2. Teise võimalusena, kas [Dublini III määruse] artikli 3 lõiget 2 tuleks kooskõlas harta artiklitega 19 ja 47 ning [selle] määruse artikliga 27 tõlgendada nii, et kohtul on lubatud tunnistada riik, kes on kohustatud [selle] määruse artikli 18 lõike 1 punkti d alusel taotleja üle andma, rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutavaks, kui on tuvastatud, et
 - a) vastutavas liikmesriigis esineb tagasi- ja väljasaatmiskeelu põhimõtte rikkumise oht taotleja tagasisaatmise tõttu tema päritoluriiki, kus tema elu oleks ohus või teda ohustaks ebainimlik või alandav kohtlemine;
 - b) taotlejat on võimatu üle anda teisele, [Dublini III määruse] III peatükis sätestatud kriteeriumide alusel määratud liikmesriigile?“

Kohtuasi C-315/21

- 51 Pakistanis sündinud PP esitas Saksamaal rahvusvahelise kaitse taotluse.
- 52 Vahepeal läks PP Itaaliasse, kus ta esitas teise rahvusvahelise kaitse taotluse. Itaalia Vabariik pöördus pärast Eurodaci andmebaasis andmete kontrollimist Saksamaa Liitvabariigi poole Dublini III määruse artikli 18 punkti b alusel tagasivõtmispalvega, mille viimati nimetatud liikmesriik sama määruse artikli 18 lõike 1 punkti d alusel rahuldab, ning selle tulemusel tegi Itaalia Vabariik üleandmisotsuse.
- 53 PP palus üleandmisotsuse tühistada Tribunale di Milanol (Milano esimese astme kohus, Itaalia), kes on kohtuasjas C-315/21 eelotsusetaotluse esitanud kohus, esiteks Dublini III määruse artiklis 4 ette nähtud õiguse saada teavet rikkumise tõttu ja teiseks põhjusel, et selle otsusega asetatakse ta ebaseaduslikult ohtu, et Saksamaa Liitvabariik võib ta Pakistani „kaudselt tagasi saata“.
- 54 Siseministeerium vaidleb nende väidete põhjendatusele vastu. Esiteks on ta tõendanud, et Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud isiklik vestlus viidi läbi, ja teiseks tuleneb Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus) praktikast, et selles kohtuasjas eelotsusetaotluse esitanud kohtul ei ole pädevust tuvastada Dublini III määruse järgimata jätmisega seotud vormilisi puudusi ega PP olukorda sisuliselt läbi vaadata, kuna seda peab tegema juba vastutavaks peetav liikmesriik, nimelt Saksamaa Liitvabariik. Lisaks on Dublini III määruse artikli 4 järgimata jätmine ebapiisav, et tunnistada kehtetuks PP suhtes tehtud üleandmisotsus, sest tema õigusi ei ole konkreetselt riivatud.

55 „Kaudse tagasisaatmise“ ohu kohta väidab siseministeerium, et Dublini III määruse artikli 18 lõike 2 viimast lõiku, mille kohaselt peab vastutav liikmesriik tagama, et asjaomasel isikul on või oli võimalus kasutada tõhusat õiguskaitselahendit, tuleks pidada kõikides liikmesriikides täidetuks, kuna see kohustus tuleneb vahetult kohaldatavast liidu määrusest. Samuti on tagatud tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse üldpõhimõte, mis on sätestatud Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud pagulasseisundi konventsioonis (*United Nations Treaty Series*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954)), mis jõustus 22. aprillil 1954 ja mille on ratifitseerinud kõik liikmesriigid. Võttes arvesse vastastikust usaldust, mis peab valitsema liikmesriikidevahelistes suhetes, ei saa liikmesriigi kohtud seega kontrollida, kas rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise peale kaebuse esitamise võimalus on tagatud teises liikmesriigis, mis on määratud vastutavaks liikmesriigiks.

56 Neil asjaoludel otsustas Tribunale di Milano (Milano esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [Dublini III määruse] artikleid 4 ja 5 tuleb tõlgendada nii, et nende rikkumisega kaasneb iseenesest sama määruse artikli 27 alusel vaidlustatud otsuse ebaseaduslikkus, olenemata sellest, millised konkreetsed tagajärjed olid viidatud rikkumisel otsuse sisule ja vastutava liikmesriigi määramisele?
2. Kas [Dublini III määruse] artiklit 27 koostoimes [selle] määruse artikli 18 lõike 1 punktiga a või artikli 18 lõike [1] punktidega b–d ja artikli 20 lõikega 5 tuleb tõlgendada nii, et selles on määratletud üksteisest erinevad kaebuse esemed, erinevad väited, millele kohtule esitatavas kaebuses tugineda, ning määruse artiklites 4 ja 5 sätestatud teavitamiskohustuse ja isikliku vestluse pidamise kohustuse erinevad rikkumise vormid?
3. Kas juhul, kui vastus teisele küsimusele on jaatav, tuleb [Dublini III määruse] artikleid 4 ja 5 tõlgendada nii, et nendes ette nähtud teavitamistagatised peavad olema antud üksnes artikli 18 lõike 1 punktis a ette nähtud juhul, mitte aga tagasivõtmise menetluses, või tuleb neid tõlgendada nii, et tagasivõtmise menetluses tuleb teavitamiskohustusi täita vähemalt seoses kohustuste äralangemisega [määruse] artikli 19 alusel või varjupaigamenetluses ja taotlejate vastuvõtutingimustes esinevate süsteemsete vigadega, millele on viidatud [Dublini III määruse] artikli 3 lõikes 2 ja mis võivad endaga kaasa tuua ebainimliku või alandava kohtlemise [harta] artikli 4 tähenduses?
4. Kas [Dublini III määruse] artikli 3 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et varjupaigataotluse läbivaatamise menetluse süsteemsete vigade hulka kuuluvad ka võimalikud tagajärjed, mis on rahvusvahelise kaitse taotlust tagasilükkavatel lõplikel otsustel, mille teeb selle liikmesriigi kohus, kes taotleja tagasi võtab, juhul kui sama määruse artiklis 27 sätestatud kaebust menetlev kohus leiab, et esineb konkreetne oht, et nimetatud liikmesriigi poolt taotleja päritoluriiki tagasisaatmise korral koheldakse teda ebainimlikult või alandavalt, võttes muu hulgas arvesse, et esineb üldine relvastatud konflikt [direktiivi 2011/95] artikli 15 punkti c tähenduses?“

Kohtuasi C-328/21

57 Iraagist pärit GE esitas Soomes rahvusvahelise kaitse taotluse.

- 58 Seejärel läks GE Itaaliasse, kus tuvastati, et ta viibis riigis ebaseaduslikult. Itaalia Vabariik pöördus pärast Eurodaci andmebaasis andmete kontrollimist Soome Vabariigi poole Dublini III määruse artikli 18 lõike 1 punkti b alusel tagasivõtmispalvega, mille viimati nimetatud liikmesriik sama määruse artikli 18 lõike 1 punkti d alusel rahuldab, ning selle tulemusel tegi Itaalia Vabariik üleandmisotsuse.
- 59 GE vaidlustas üleandmisotsuse Tribunale di Triestes (Trieste esimese astme kohus, Itaalia), kes on kohtuasjas C-328/21 eelotsusetaotluse esitanud kohus. Oma kaebuse põhjendamiseks väidab ta, et üleandmisotsus rikub Dublini III määruse artikli 3 lõiget 2, tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet, Eurodaci määruse artiklit 17, Dublini III määruse artiklit 20 ning Eurodaci määruse artiklis 29 ja Dublini III määruse artiklis 4 sätestatud teavitamiskohustusi.
- 60 Siseministerium vaidleb nende väidete põhjendatusele vastu.
- 61 Neil asjaoludel otsustas Tribunale di Trieste (Trieste esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Millised õiguslikud tagajärjed on liidu õiguses ette nähtud [Dublini III määruse] VI peatüki III jaos nimetatud üleandmismeetmete puhul, kui liikmesriik on jätnud [Dublini III määruse] artikli 4 ja [Eurodaci määruse] artikli 29 kohaselt nõutava teabe andmata?
2. Täpsemalt, kui üleandmisotsuse vaidlustamiseks on esitatud täielik ja tõhus õiguskaitsevahend, siis kas:
- a) [Dublini III määruse] artiklit 27 tuleb tõlgendada
- nii, et kui [selle] määruse artikli 23 lõikes 1 kirjeldatud olukorras olevale isikule jäetakse määruse artikli 4 lõigetes 2 ja 3 ette nähtud ühine teabeleht andmata, muudab see juba iseenesest üleandmismeetme parandamatult tühiseks (ja kui see isik peaks uue taotluse esitama, siis vastutab tema rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest liikmesriik, kellele ta on uue taotluse esitanud),
 - või nii, et kaebaja kohustus on kohtus tõendada, et kui talle oleks ühine teabeleht antud, oleks menetlusel olnud teistsugune tulemus;
- b) [Dublini III määruse] artiklit 27 tuleb tõlgendada
- nii, et kui [Dublini III määruse] artikli 24 lõikes 1 kirjeldatud olukorras olevale isikule jäetakse [Eurodaci määruse] artiklis 29 ette nähtud ühine teabeleht andmata, muudab see juba iseenesest üleandmismeetme parandamatult tühiseks (millest võib tuleneda ka vajadus pakkuda talle uut võimalust rahvusvahelise kaitse taotluse esitamiseks),
 - või nii, et kaebaja kohustus on kohtus tõendada, et kui talle oleks ühine teabeleht antud, oleks menetlusel olnud teistsugune tulemus?“

Menetlus Euroopa Kohtus

- 62 Kohtuasjades C-254/21, C-297/21, C-315/21 ja C-328/21 eelotsusetaotluse esitanud kohtud taotlesid Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 105 ja artikli 53 lõikes 3 ette nähtud kiirendatud menetluse või eelisjärjekorras läbivaatamise menetluse kohaldamist.

- 63 Taotluste põhjendamiseks tuginesid need kohtud sisuliselt vajadusele kõrvaldada asjaomaste isikute ebakindel olukord, nii liidu õigusest kui ka riigisisese õigusest tulenevale vajadusele, et põhikohtuasjades tehtaks lahendid kiiresti, eriti arvestades analoogseid küsimusi käsitlevate poolleiolevate menetluste suurt arvu, ning selles valdkonnas riigisiseses kohtupraktikas esinevate lahknevuste kõrvaldamise vajaduse kiireloomulisusele.
- 64 Euroopa Kohtu presidendi 14. juuni ja 6. juuli 2021. aasta otsustega teavitati kõnealuseid kohtuid kiirendatud menetluse taotluste rahuldamata jätmisest. Nende otsuste põhjendused on sisuliselt järgmised. Esiteks peatati nendes kohtuasjades kõne all olevate üleandmisotsuste toime kuni Euroopa Kohtu vastuse saamiseni. Teiseks ei tõendanud nimetatud kohtute argumendid vajadust lahendada asi kodukorra artikli 105 alusel kiirendatud menetluses.
- 65 Sellega seoses väärivad meeldetuletamist, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei ole kiirendatud menetluse kasutamise õigustamiseks iseenesest piisav ei õigussubjektide pelk huvi – olgu see kui tahes oluline ja õiguspärane –, mis neil on liidu õigusest tulenevate õiguste ulatuse võimalikult kiire kindlaksmääramise vastu, ega ka suur hulk isikuid või õiguslikke olukordi, keda lahend, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema pärast Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamist, võib puudutada (Euroopa Kohtu presidendi 22. novembri 2018. aasta määrus Globalcaja, C-617/18, EU:C:2018:953, punktid 13 ja 14 ning seal viidatud kohtupraktika), ega ka argument, et iga Dublini III määruse kohta esitatud eelotsusetaotlus nõuab kiiret vastamist (Euroopa Kohtu presidendi 20. detsembri 2017. aasta kohtumäärus M. A. jt, C-661/17, EU:C:2017:1024, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika), ega asjaolu, et eelotsusetaotlus on esitatud menetluses, mis on riigisiseses süsteemis kiireloomuline, või et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema kõik endast oleneva, et tagada põhikohtuasja kiire lahendamine (Euroopa Kohtu presidendi 25. jaanuari 2017. aasta kohtumäärus Hassan, C-647/16, EU:C:2017:67, punkt 12 ja seal viidatud kohtupraktika), ning lõpuks ka mitte vajadus ühtlustada lahknevat riigisisest kohtupraktikat (Euroopa Kohtu presidendi 30. aprilli 2018. aasta määrus Oro Efectivo, C-185/18, EU:C:2018:298, punkt 17).
- 66 Mis puudutab eelisjärjekorras menetlemise taotlusi, siis teatati kohtuasjades C-315/21 ja C-328/21 eelotsusetaotluse esitanud kohtutele, et neid kohtuasju ei ole põhjust menetleda vastavalt kodukorra artikli 53 lõikele 3 eelisjärjekorras, kuid see otsus ei kujuta endast nende taotluste rahuldamata jätmist, kuna kodukorras ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtule ette nähtud võimalust paluda eelotsusetaotlust selle sätte alusel eelisjärjekorras menetleda.
- 67 6. juuli 2021. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 ja C-328/21 menetluse kirjaliku ja suulise osa ning kohtuotsuse huvides.

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 68 Eelotsusetaotlused on esitatud kohtuvaidlustes, mis puudutavad siseministeriumi poolt Dublini III määruse artikli 26 lõiget 1 rakendavate riigisiseste õigusnormide alusel tehtud üleandmisotsuste õiguspärasust.
- 69 Kõikides põhikohtuasjades ei tehtud üleandmisotsuseid asjaomaste isikute suhtes mitte selleks, et palve saajaks olev liikmesriik saaks nad Dublini III määruse artikli 18 lõike 1 punkti a alusel vastu võtta, vaid selleks, et see liikmesriik võtaks nad olenevalt olukorrast kas selle määruse artikli 18 lõike 1 punkti b või d alusel tagasi.

- 70 Põhikohtuasjades on järgmistest probleemistikest tõstatatud üks või teine või mõlemad.
- 71 Esimene probleemistik, mis on kõne all kohtuasjades C-228/21, C-315/21 ja C-328/21, puudutab Dublini III määruse artiklis 4 ja Eurodaci määruse artiklis 29 sätestatud õigust saada teavet ning Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud isikliku vestluse korraldamist. Täpsemalt puudutab see järeldusi, mis tuleb üleandmisotsuse õiguspärasuse kohta teha Dublini III määruse artikli 4 lõikes 2 ja Eurodaci määruse artikli 29 lõikes 3 nimetatud ühise teabelehe edastamata jätmisest ning Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud isikliku vestluse korraldamata jätmisest.
- 72 Teine probleemistik, mis on kõne all kohtuasjades C-254/21, C-297/21 ja C-315/21, puudutab üleandmisotsuse õiguspärasuse kontrollimise eest vastutava kohtuniku poolt asjaomase isiku „kaudse tagasi- või väljasaatmise“ ohu arvessevõtmist ja seega selle silmaspidamist, kas vastutav liikmesriik rikub tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet.

Küsimused kohtuasjades C-228/21 ja C-328/21 ning esimesed kaks küsimust kohtuasjas C-315/21

- 73 Nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, paluvad eelotsusetaotluse esitanud kohtud kohtuasjades C-228/21, C-315/21 ja C-328/21 sisuliselt selgitada, kas Dublini III määrust, eelkõige selle artikleid 4, 5 ja 27 ning Eurodaci määrust, eelkõige selle artiklit 29, tuleb tõlgendada nii, et nendes sätetes ette nähtud ühise teabelehe edastamata jätmine ja/või isikliku vestluse korraldamata jätmine toob kaasa Dublini III määruse artikli 23 lõikes 1 või artikli 24 lõikes 1 osutatud isiku tagasivõtmise menetluses tehtud üleandmisotsuse tühisuse, sõltumata eespool nimetatud rikkumise konkreetsetest tagajärgedest üleandmisotsuse sisule ja vastutava liikmesriigi määramisele.
- 74 Just selles kontekstis tuleb analüüsida õiguse saada teavet ja õiguse isiklikule vestlusele ulatust ning seejärel nende õiguste rikkumisega kaasnevaid tagajärgi.

Õigus saada teavet (Dublini III määruse artikkel 4 ja Eurodaci määruse artikkel 29)

- 75 Kõigepealt tuleb märkida, et põhikohtuasjad puudutavad üleandmisotsuseid, mis ei ole tehtud mitte Dublini III määruse artikli 21 kohaste vastuvõtmise menetluste raames, vaid selle määruse artiklites 23 ja 24 nimetatud isikute tagasivõtmise menetlustes. Täpsemalt puudutab tagasivõtmine kohtuasjas C-228/21 isikut, kes on varem esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse teises liikmesriigis, kus see on läbivaatamisel – olukord, mida käsitleb selle määruse artikli 18 lõike 1 punkt b. Samas puudutab kohtuasjades C-315/21 ja C-328/21 tagasivõtmine isikuid, kes on varem esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse teises liikmesriigis, kus see jäeti rahuldamata – olukord, mida käsitleb määruse artikli 18 lõike 1 punkti d.
- 76 Lisaks esitasid mõlemad asjaomased isikud kohtuasjades C-228/21 ja C-315/21 Itaalias järgmise varjupaigataotluse, samas kui kohtuasjas C-328/21 nähtub eelotsusetaotlusest, et GE ei esitanud Itaalias rahvusvahelise kaitse taotlust, vaid viibis seal ebaseaduslikult. Selles kohtuasjas Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust nähtub siiski, et GE väidab, et teda on sellisena käsitletud üksnes seetõttu, et siseministerium ei võtnud tema rahvusvahelise kaitse taotlust nõuetekohaselt arvesse; seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

- 77 Just selles kontekstis, mis puudutab järgmisi rahvusvahelise kaitse taotlusi (kohtuasjad C-228/21 ja C-315/21) ning – kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist – ebaseaduslikku riigis viibimist pärast teises liikmesriigis rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist (kohtuasi C-328/21) on Euroopa Kohtule esitatud küsimus, kas ja mil määral lasub liikmesriigil Dublini III määruse artiklis 4 ja Eurodaci määruse artikli 29 lõikes 1 ette nähtud teavitamiskohustus.
- 78 Liidu õigusnormi tõlgendamisel ei tule arvesse võtta mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see norm on (vt selle kohta 7. novembri 2019. aasta kohtuotsus UNESA jt, C-105/18–C-113/18, EU:C:2019:935, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 79 Mis puudutab kõigepealt kõnealuste sätete ja esimesena Dublini III määruse artikli 4 sõnastust, siis tuleb esiteks märkida, et artikli 4 lõikes 2 on sätestatud, et „[l]õikes 1 osutatud teave esitatakse kirjalikult“ ning „[s]el eesmärgil kasutavad liikmesriigid ühist teabelehte, mis on koostatud lõike 3 kohaselt“. Teiseks ei tee ei artikli 4 lõige 1 ega selles sisalduv viide sama määruse artikli 20 lõikele 2 vahet selle alusel, kas seal osutatud rahvusvahelise kaitse taotlus on esimene taotlus või järgmine taotlus. Täpsemalt on viimati nimetatud sättes üldiselt kirjeldatud hetke, mil rahvusvahelise kaitse taotlus loetakse esitatuks. Seega ei saa seda mõista nii, et see puudutab üksnes esimest taotlust. Pealegi, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 75 märkis, tuleneb see tõlgendus ka Dublini III määruse artikli 23 lõike 2 teise lõigu lõpuosast, mis viitab sama määruse artikli 20 lõikele 2 seoses rahvusvahelise kaitse taotlusega, mis järgneb esimesele taotlusele.
- 80 Eeltoodust tuleneb, et grammatilise tõlgenduse kohaselt nõuab Dublini III määruse artikkel 4 ühise teabelehe edastamist niipea, kui rahvusvahelise kaitse taotlus on esitatud, olenemata sellest, kas tegemist on esimese taotlusega või mitte.
- 81 Mis puudutab teisena Eurodaci määruse artiklit 29, millele on viidatud kohtuasjas C-328/21 esitatud teise küsimuse punktis b, siis tuleb esiteks märkida, et selle artikli lõike 1 punktis b on sätestatud, et „[p]äritoluliikmesriik teatab [...] artikli 17 lõikes 1 hõlmatud isikule“, st igale kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kes viibib liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, „kirjalikult [...] järgmised andmed: tema andmete Eurodac-süsteemis töötlemise eesmärk, sealhulgas [Dublini III määruse] eesmärkide kirjeldus vastavalt nimetatud määruse artiklile 4 [...]“.
- 82 Teiseks on Eurodaci määruse artikli 29 lõike 2 teises lõigus täpsustatud, et „[a]rtikli 17 lõikes 1 käsitletud isiku puhul esitatakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teave hiljemalt siis, kui kõnealuse isiku andmed edastatakse kesksüsteemi. [...]“.
- 83 Kolmandaks on Eurodaci määruse artikli 29 lõikes 3 sätestatud, et „[ü]hine teabeleht, mis sisaldab vähemalt käesoleva artikli lõikes 1 ja [Dublini III määruse] artikli 4 lõikes 1 osutatud teavet, koostatakse nimetatud määruse artikli 44 lõikes 2 sätestatud korras“.
- 84 Sellest järeldub, et vastavalt Eurodaci määruse artikli 29 grammatilisele tõlgendusele nõuab see säte ühise teabelehe esitamist kõigile kolmanda riigi kodanikele või kodakondsuseta isikutele, kes viibivad liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult ning kelle sõrmejäljed võetakse ja edastatakse kesksüsteemi, kusjuures teabeleht tuleb esitada hiljemalt sõrmejälgede edastamise ajal, sõltumata sellest, kas isik on varem esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse mõnes teises liikmesriigis või mitte.

- 85 Seejärel kinnitab Dublini III määruse artikli 4 ja Eurodaci määruse artikli 29 grammatilist tõlgendust normatiivne kontekst, millesse need sätted kuuluvad.
- 86 Mis puudutab esiteks Dublini III määruse artiklit 4, siis see paikneb selle määruse II peatükis „Üldpõhimõtted ja tagatised“. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 76 märkis, on selle peatüki sätted kohaldatavad kõigile Dublini III määruse kohaldamisalasse kuuluvatele olukordadele ja seega mitte ainult spetsiifilisele olukorrale, nagu rahvusvahelise kaitse taotluse esmakordne esitamine.
- 87 Lisaks nähtub määruse nr 1560/2003 artikli 16a lõikest 1, et selle määruse X lisa sisalduva ühise teabelehe eesmärk on teavitada „kõiki“ rahvusvahelise kaitse taotlejaid Dublini III määruse ja Eurodaci määruse sätetest. X lisa on jagatud kahte ossa, nimelt A ja B ossa. Selle lisa A osa sisaldab ühise teabelehe näidist, mis on mõeldud kõigile rahvusvahelise kaitse taotlejatele, olenemata nende olukorrast. Selle lisa B osa sisaldab selle ühise teabelehe näidist, mis on lisaks mõeldud asjaomasele isikule üleandmiseks kõigil juhtudel, kui liikmesriik leiab, et varjupaigataotluse läbivaatamise eest võib vastutada mõni teine liikmesriik, sh – arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 32 viidatud, A osas esitatud raamistatud selgituse ja selle kohta käiva joonealuse märkuse üldist sõnastust – juhul, kui järgmise rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisel leiab seda läbivaatav liikmesriik, et selle taotluse läbivaatamise eest võib vastutada mõni teine liikmesriik.
- 88 Mis puudutab teiseks Eurodaci määruse artiklit 29, siis tuleb arvesse võtta asjaolu, et selle määruse artiklis 1 on sätestatud, et Eurodac-süsteemi eesmärk on „aidata määrata, milline liikmesriik on [Dublini III määruse] kohaselt kohustatud läbi vaatama liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse, ja hõlbustama muul viisil [Dublini III määruse] kohaldamist käesolevas määruses sätestatud tingimustel“.
- 89 Määruse nr 1560/2003 XIII lisa „[Eurodaci määruse] artikli 29 lõike 3 kohane teave kolmandate riikide kodanikele või kodakondsuseta isikutele, kes viibivad ebaseaduslikult liikmesriigis“ eesmärk on teavitada asjaomast isikut sellest, et selle liikmesriigi pädevad asutused, kus asjaomane isik ebaseaduslikult viibib, võivad võtta temalt sõrmejäljed, kasutades neile Eurodaci määruse artikliga 17 antud võimalust, mida nad on kohustatud kasutama, kui nad peavad vajalikuks kontrollida, kas see isik ei ole varem esitanud rahvusvahelise kaitse taotlust mõnes teises liikmesriigis. XIII lisa sisaldab käesoleva kohtuotsuse punktis 34 viidatud raamistatud selgitust ja selle kohta käivat joonealust märkust, milles on riigis ebaseaduslikult viibiva isiku tähelepanu juhitud sellele, et kui pädevad ametiasutused leiavad, et see isik võib olla esitanud sellise taotluse teises liikmesriigis, mis võib olla taotluse läbivaatamise eest vastutav, saab see isik üksikasjalikumalt teavet järgneva menetluse ning selle mõju kohta temale ja tema õigustele, kusjuures see teave on esitatud määruse nr 1560/2003 X lisa B osas.
- 90 See normatiivne kontekst kinnitab, et liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivale kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kelle sõrmejäljed võtab ja edastab selle liikmesriigi pädev asutus Eurodaci määruse artikli 17 alusel kesksüsteemi, et kontrollida, kas teises liikmesriigis on juba esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus, peavad liikmesriigi pädevad asutused edastama ühise teabelehe. Tuleb lisada, et edastamine peab hõlmama nii määruse nr 1560/2003 X lisa B osa, mis käsitleb olukorda, kus pädevatel asutustel on põhjust arvata, et rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest võib vastutada mõni teine liikmesriik, kui ka selle lisa A osa, kuhu on koondunud Eurodaciga seotud teabe oluline osa, nagu nähtub ka selle lisa B osa joonealusest märkusest, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 33.

- 91 Mis puudutab teavitamiskohustuse eesmärki, siis väidavad Itaalia valitsus ja komisjon oma seisukohtades, tuginedes 2. aprilli 2019. aasta kohtuotsusele H. ja R. (C-582/17 ja C-583/17, EU:C:2019:280), et see kuulub vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise konteksti.
- 92 Need huvitatud pooled on seisukohal, et Dublini III määruse artikli 23 või 24 alusel algatatud tagasivõtmise menetluste puhul, mis on kohaldatavad selle määruse artikli 20 lõikes 5 või artikli 18 lõike 1 punktides b, c või d nimetatud isikute suhtes, on vastutava liikmesriigi kindlaksmääramine viimati nimetatud sättes nimetatud juhtudel liikmesriigis juba lõpetatud või artikli 20 lõikes 5 osutatud juhul katkestatud või pooleli liikmesriigis, kes peab selle lõpule viima. Seega ei ole palve esitajaks oleva liikmesriigi ülesanne tagasivõtmise menetluses vastutava liikmesriigi kindlaksmääramine, mis on teise liikmesriigi ülesanne, olenemata sellest, kas kindlaksmääramine on lõpule viidud või mitte.
- 93 Seetõttu leiavad Itaalia valitsus ja komisjon, et ühise teabelehe edastamisel Dublini III määruse artiklis 4 ja Eurodaci määruse artiklis 29 sätestatud teavitamiskohustuste täitmiseks ei ole tagasivõtmise menetluse kontekstis tarvilikku eesmärki vähemalt vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise küsimuses.
- 94 Sellega seoses tuleb siiski märkida, et vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise küsimust ei ole tagasivõtmise menetluse staadiumis tingimata lõplikult lahendatud.
- 95 Euroopa Kohus leidis 2. aprilli 2019. aasta kohtuotsuse H. ja R. (C-582/17 ja C-583/17, EU:C:2019:280) punktides 67–80 küll sisuliselt, et kui vastutus rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest on juba tuvastatud, ei tule uuesti kohaldada vastutuse kindlaksmääramise menetlust reguleerivaid norme, mille hulka kuuluvad esmajärgus Dublini III määruse III peatükis sätestatud kriteeriumid.
- 96 Siiski ei tähenda asjaolu, et vastutavat liikmesriiki ei ole vaja uuesti kindlaks määrata – nagu märkis sisuliselt ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 81 –, et liikmesriigile, kes kavatses esitada või on esitanud tagasivõtmispalve, võivad olla teadmata andmed, mille taotleja talle edastab ja mis võivad takistada sellist tagasivõtmispalvet ja seejärel selle isiku üleandmist palve saajaks olevale liikmesriigile.
- 97 Nimelt võivad vastutava liikmesriigi määramist muuta tõendid, mis puudutavad palve saajaks oleva liikmesriigi vastutuse äralangemist Dublini III määruse artikli 19 alusel (vt selle kohta 7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Karim, C-155/15, EU:C:2016:410, punkt 27), selle määruse artikli 23 lõikes 3 ette nähtud tagasivõtmispalve esitamise tähtaja järgimata jätmist (vt analoogia alusel 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, punkt 55), määruse artikli 29 lõikes 2 sätestatud üleandmistähtaja järgimata jätmist palve esitajaks oleva liikmesriigi poolt (vt selle kohta 25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, punkt 46), palve saajaks olevas liikmesriigis süsteemsete vigade esinemist, millele on viidatud sama määruse artikli 3 lõike 2 teises lõigus (vt selle kohta 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punktid 85 ja 86), või ka asjaomase isiku tervislikku seisundit arvestades reaalse ja tõendatud ebainimliku või alandava kohtlemise ohu olemasolu palve saajaks olevale liikmesriigile üleandmise korral (vt selle kohta 16. veebruari 2017. aasta kohtuotsus C. K. jt, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punkt 96).
- 98 Lisaks on Euroopa Kohus leidnud, et vastavalt lojaalse koostöö põhimõttele ei saa liikmesriik Dublini III määruse artikli 20 lõikega 5 hõlmatud olukorras õiguspäraselt esitada tagasivõtmispalvet, kui asjaomane isik on talle edastanud andmeid, mis ilmselgelt tõendavad, et

seada liikmesriiki tuleb pidada selle määruse artiklites 8–10 sätestatud vastutuskriteeriumide kohaselt rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutavaks liikmesriigiks. Sellises olukorras peab see liikmesriik hoopis ise oma vastutust tunnistama (2. aprilli 2019. aasta kohtuotsus H. ja R., C-582/17 ja C-583/17, EU:C:2019:280, punkt 83).

- 99 Lõpuks on Dublini III määruse artikli 7 lõikes 3 sõnaselgelt sätestatud, et „[s]elleks et kohaldada artiklites 8, 10 ja 16 sätestatud kriteeriume, peavad liikmesriigid kaaluma kõiki olemasolevaid tõendeid seoses liikmesriigi territooriumil viibivate taotleja pereliikmete, sugulaste või teiste perekonda kuuluvate isikute[ga], tingimusel et nimetatud tõendid esitatakse enne, kui rahuldatakse mõne teise liikmesriigi taotlus võtta asjaomane isik vastu või võtta ta tagasi, võttes aluseks vastavalt artiklid 22 ja 25, ning et taotleja varasemate rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes ei ole esimest sisulist otsust veel tehtud“.
- 100 Käesoleva kohtuotsuse punktides 96–99 tuleneb, et vastupidi sellele, mida väitsid Itaalia Vabariik ja komisjon, võib asjaomane isik esitada teatud hulga kaalutlusi, mis Dublini III määruse artikli 18 lõike 1 punktis b, c või d nimetatud olukordades võivad muuta seda, kuidas varem teises liikmesriigis vastutav liikmesriik määrati, või selle määruse artikli 20 lõikega 5 hõlmatud olukorras sellist määramist mõjutada.
- 101 Järelikult kinnitab ühise teabelehe – mille eesmärk on anda asjaomasele isikule teavet Dublini III määruse kohaldamise ja tema õiguste kohta vastutava liikmesriigi määramise kontekstis – edastamise eesmärk omakorda Dublini III määruse artikli 4 ja Eurodaci määruse artikli 29 tõlgendusi, mis tulenevad nende sätete sõnastusest ning on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 80 ja 84.
- 102 Kõigist eespool toodud kaalutlustest tuleneb, et Dublini III määruse artiklit 4 ja Eurodaci määruse artiklit 29 tuleb tõlgendada nii, et selles nimetatud teabe, eelkõige ühise teabelehe esitamise kohustus kehtib nii esimese rahvusvahelise kaitse taotluse ja vastuvõtmise menetluse raames, millele on viidatud vastavalt Dublini III määruse artikli 20 lõikes 1 ja artikli 21 lõikes 1, kui ka järgmise rahvusvahelise kaitse taotluse ja Eurodaci määruse artikli 17 lõikes 1 osutatud olukorra raames, mis võivad kaasa tuua Dublini III määruse artikli 23 lõikes 1 ja artikli 24 lõikes 1 osutatud tagasivõtmise menetluse.

Isiklik vestlus (Dublini III määruse artikkel 5)

- 103 Dublini III määruse artikli 5 lõikest 1 tuleneb, et vastutava liikmesriigi määramise menetluse lihtsustamiseks korraldab määramist menetlev liikmesriik taotlejaga isikliku vestluse ja et vestlus võimaldab ka tagada, et taotleja saab õigesti aru teabest, mis on talle vastavalt selle määruse artiklile 4 esitatud.
- 104 Neil asjaoludel on käesoleva kohtuotsuse punktides 96–100 esitatud kaalutlused teavitamiskohustuse kohta asjakohased ka Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud isikliku vestluse puhul.
- 105 Kuigi ühine teabeleht on mõeldud asjaomase isiku teavitamiseks Dublini III määruse kohaldamisest, kujutab isiklik vestlus endast vahendit, mille abil kontrollida, kas see isik saab aru talle teabelehel esitatud teabest, ning see kujutab endast tema jaoks eelisvõimalust või isegi tagatist, et ta saab edastada pädevale asutusele teavet, mis võib viia selleni, et asjaomane liikmesriik ei esita teisele liikmesriigile tagasivõtmispalvet või isegi takistab selle isiku üleandmist.

106 Sellest järeldub, et vastupidi Itaalia valitsuse ja komisjoni väidetele tuleb Dublini III määruse artiklit 5 tõlgendada nii, et selles ette nähtud isikliku vestluse korraldamise kohustus kehtib nii esimese rahvusvahelise kaitse taotluse ja vastuvõtmise menetluse raames, millele on viidatud vastavalt Dublini III määruse artikli 20 lõikes 1 ja artikli 21 lõikes 1, kui ka järgmise rahvusvahelise kaitse taotluse ja Eurodaci määruse artikli 17 lõikes 1 osutatud olukorra raames, mis võivad kaasa tuua Dublini III määruse artikli 23 lõikes 1 ja artikli 24 lõikes 1 osutatud tagasivõtmise menetluse.

Õiguse teabele ja õiguse isiklikule vestlusele rikkumise tagajärjed

107 Nagu Euroopa Kohus on juba leidnud, ei ole Dublini III määruse artikli 27 lõike 1 sõnastuses, milles on ette nähtud, et isikul, kelle suhtes on tehtud üleandmisotsus, on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile sellise otsuse vastu, mainitud mingeid piiranguid argumentidele, mida võib selle õiguskaitsevahendi raames esitada. Sama kehtib ka määruse artikli 4 lõike 1 punkti d sõnastuse kohta, mis käsitleb teavet, mille pädevad ametiasutused peavad taotlejale üleandmisotsuse vaidlustamise võimaluse kohta andma (7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, punkt 36).

108 Õiguskaitsevahendi ulatust on siiski täpsustatud Dublini III määruse põhjenduses 19, milles on märgitud, et rahvusvahelise õiguse järgimise tagamiseks peab üleandmisotsuste vaidlustamiseks selle määrusega kehtestatud tõhus õiguskaitsevahend hõlmama ühelt poolt selle määruse kohaldamise hindamist ja teiselt poolt selle liikmesriigi faktilise ja õigusliku olukorra hindamist, kuhu taotleja üle antakse (15. aprilli 2021. aasta kohtuotsus État belge (üleandmisotsusest hilisemad asjaolud), C-194/19, EU:C:2021:270, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

109 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et võttes eelkõige arvesse liikmesriigis esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise süsteemi üldist arengut tulenevalt Dublini III määruse vastuvõtmisest ning selle määrusega taotletavaid eesmärke, tuleb määruse artikli 27 lõiget 1 tõlgendada nii, et selles ette nähtud õiguskaitsevahend üleandmisotsuse vaidlustamiseks peab hõlmama nii rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise reeglite kui ka samas määruses ette nähtud menetluslike tagatiste järgimist (15. aprilli 2021. aasta kohtuotsus État belge (üleandmisotsusest hilisemad asjaolud), C-194/19, EU:C:2021:270, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

110 Nii Dublini III määruse artiklis 4 ning Eurodaci määruse artikli 29 lõike 1 punktis b ja lõikes 3 ette nähtud teavitamiskohustused kui ka Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud isiklik vestlus kujutavad endast menetluslikke tagatisi, mis peavad olema tagatud isikule, keda viimati nimetatud määruse artikli 23 lõikel 1 või artikli 24 lõikel 1 põhinev tagasivõtmise menetlus puudutab või võib puudutada. Sellest järeldub, et Dublini III määruse artikli 27 lõikes 1 ette nähtud õiguskaitsevahend üleandmisotsuse vaidlustamiseks peab üldjuhul hõlmama nendes sätetes ette nähtud kohustuste rikkumist ja eelkõige ühise teabelehe esitamata jätmist ning isikliku vestluse korraldamata jätmist.

111 Seoses tagajärgedega, mis võivad kaasneda neist kohustustest ühe ja/või teise rikkumisega, tuleb märkida, et Dublini III määrus ei sisalda selle kohta täpsustusi.

112 Mis puudutab Eurodaci määrust, siis kuigi selle artiklis 37 on kindlaks määratud liikmesriigi vastutus mis tahes isiku või liikmesriigi ees, kellele on tekkinud kahju ebaseadusliku töötlemise või muu sama määrusega vastuolus oleva tegevuse tõttu, ei ole selles täpsustatud, millised tagajärjed võivad üleandmisotsuse puhul tuleneda selle määruse artikli 29 lõike 1 punktis b ja

lõikes 3 ette nähtud ning määruse nr 1560/2003 XIII lisas toodud raamistatud selgituses ja selle kohta käivas joonealuses märkuses meelde tuletatud teavitamiskohustuse täitmata jätmisest, nagu on juba rõhutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 89.

- 113 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb juhul, kui mõnes valdkonnas puuduvad liidu õigusnormid, iga liikmesriigi õiguskorras menetlusautonoomia põhimõttest lähtudes kehtestada kohtusse pöördumist reguleerivad menetlusnormid, mille eesmärk on tagada õigussubjektide õiguste kaitse, kuid seda tuleb siiski teha nii, et need ei oleks vähem soodsad kui liikmesriigi õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi reguleerivad normid (võrdväarsuse põhimõte) ega muudaks liidu õigusega antud õiguste teostamist tegelikult võimatuks või ülemäära keeruliseks (tõhususe põhimõte) (15. aprilli 2021. aasta kohtuotsus *État belge* (üleandmisotsusest hilisemad asjaolud), C-194/19, EU:C:2021:270, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika). Nii on see eelkõige seoses teavitamiskohustuse ja/või isikliku vestluse korraldamise kohustuse rikkumisest üleandmisotsuse jaoks tekkivate õiguslike tagajärgedega (vt selle kohta 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus *Addis*, C-517/17, EU:C:2020:579, punktid 56 ja 57 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 114 Käesoleval juhul näib siiski, et eelotsusetaotlustest ja eelotsuse küsimuste sõnastusest nähtub, et selle liikmesriigi õigus, kuhu kuuluvad eelotsusetaotluse esitanud kohtud, üksi ei võimalda neid õiguslikke tagajärgi kindlalt tuvastada ning et nende küsimustega soovivad kohtud just teada saada, kuidas nad peavad selliste rikkumiste eest sanktsioone määrama.
- 115 Neil asjaoludel peab Euroopa Kohus kindlaks tegema, millised tagajärjed kaasnevad selles osas tõhususe põhimõttega.
- 116 Mis puudutab esimesena õiguslikke tagajärgi, mis võivad selle põhimõtte seisukohast kaasneda Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud isikliku vestluse korraldamata jätmisega, siis tuleb kõigepealt viidata 16. juuli 2020. aasta kohtuotsusele *Addis* (C-517/17, EU:C:2020:579), mis tehti olukorra kohta, kus kolmanda riigi kodanik, kellel oli juba ühes liikmesriigis pagulasseisund, heitis selle teise liikmesriigi pädevale asutusele, kus ta esitas teise rahvusvahelise kaitse taotluse, ette, et ta ei kuulanud teda ära enne tema varjupaigataotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata jätmist vastavalt menetlusdirektiivi artikli 33 lõike 2 punktile a. Selles kohtuotsuses leidis Euroopa Kohus, et arvestades tõhususe põhimõtet, tuleb selle direktiivi artikleid 14 ja 34 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt see, kui rikutakse kohustust anda rahvusvahelise kaitse taotlejale võimalus isiklikuks vestluseks enne vastuvõetamatuse otsuse tegemist, ei too kaasa selle otsuse tühistamist ja asja tagasisaatmist menetlevale ametiasutusele, välja arvatud juhul, kui need õigusnormid annavad taotlejale otsuse edasikaebamise menetluses võimaluse esitada isiklikult kõik vastuargumendid selle otsuse suhtes ärakuulamisel, mille käigus järgitakse kohaldatavaid tingimusi ja põhitagatise, mis on kehtestatud selle direktiivi artikliga 15, ja kui need argumendid ei saa seda otsust muuta.
- 117 Sellega seoses rõhutas Euroopa Kohus sama kohtuotsuse punktis 70 muu hulgas, et menetlusdirektiivi artiklites 14, 15 ja 34 on esiteks siduvas sõnastuses ette nähtud liikmesriikide kohustus anda taotlejale võimalus isiklikuks vestluseks ning spetsiifilised ja üksikasjalikud eeskirjad selle kohta, kuidas vestlus tuleb läbi viia, ning teiseks on nende eesmärk tagada, et taotlejal on palutud koostöös vestluse eest vastutava ametiasutusega esitada kõik asjaolud, mis on tema rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetavuse ja vajaduse korral põhjendatuse hindamiseks asjakohased, mistõttu on see vestlus taotluse läbivaatamise menetluses esmatähtis.

- 118 Euroopa Kohus lisas, et kui pädevas asutuses ei ole toimunud isiklikku vestlust, on võimalik õiguse olla ära kuulatud tõhusus selles hilisemas menetlusstaadiumis tagada ainult siis, kui see vestlus viiakse läbi nimetatud asutuse tehtud vastuvõetamatuks tunnistamise otsuse peale esitatud kaebust menetlevas kohtus, järgides kõiki menetlusdirektiivis ette nähtud tingimusi (16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Addis, C-517/17, EU:C:2020:579, punkt 71).
- 119 Tuleb aga märkida, et menetlusdirektiivi artikli 33 lõike 2 punkti a kohaldamisest tulenevad tagajärjed, nimelt sellise rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatus, mille on liikmesriigis esitanud isik, kellele esimene liikmesriik on juba andnud rahvusvahelise kaitse, ja tema tagasisaatmine esimesse liikmesriiki, ei ole raskemad kui need, mis tulenevad Dublini III määruse artikli 23 lõike 1 ja artikli 24 lõike 1 kohaldamisest ja mille tõttu tuleb rahvusvahelise kaitseta isikud tagasi võtta.
- 120 Konkreetsemalt näib menetlusdirektiivi artikli 33 lõike 2 punktis a nimetatud olukord olevat asjaomase isiku jaoks *a priori* isegi vähem koormavate tagajärgedega kui Dublini III määruse artikli 18 lõike 1 punktis d ette nähtud olukord, kus tagasivõtmispalve puudutab isikut, kelle rahvusvahelise kaitse taotluse on palve saajaks olev liikmesriik tagasi lükanud. Viimati nimetatud juhul ei ähvarda isikut, keda tagasivõtmine puudutab, mitte oht, et ta saadetakse tagasi liikmesriiki, kus talle on juba antud rahvusvaheline kaitse, nagu see on varjupaigataotluse vastuvõetamatuse korral, vaid palve saajaks oleva liikmesriigi poolt väljasaatmine tema päritoluriiki.
- 121 Lisaks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 134–136 sisuliselt märkis, nõuavad nii menetlusdirektiivi artikli 33 lõike 2 punkti a alusel tehtud rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuks tunnistamise otsus kui ka Dublini III määruse artiklites 23 ja 24 ette nähtud tagasivõtmiseks tehtav üleandmisotsus, et asjaomast isikut ei ähvardaks harta artikli 4 rikkumise oht, ning selle võimaldab nii ühel kui ka teisel juhul tagada isiklik vestlus. Lisaks võimaldab isiklik vestlus välja selgitada, kas taotleja pereliikmed, lähedased või muud sugulased viibivad palve esitajaks oleva liikmesriigi territooriumil. Samuti võimaldab see välistada kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku käsitamise riigis ebaseaduslikult viibiva isikuna, kui ta soovib esitada rahvusvahelise kaitse taotluse.
- 122 Lõpuks tuleb märkida, et sarnaselt menetlusdirektiivi artiklis 14 ette nähtud vestlusega võib Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud isikliku vestluse korraldamise kohustusest kõrvale kalduda üksnes piiratud asjaoludel. Sellega seoses samamoodi, nagu nähtub menetlusdirektiivi artikli 14 lõike 2 punktist a, et isiklik vestlus ei pruugi varjupaigataotluse sisu üle toimuda, kui vastutav asutus saab olemasolevate tõendite alusel võtta pagulasseisundi küsimuses positiivse seisukoha, nõuab ka Dublini III määruse artikli 5 lõike 2 punkt b koostoimes lõikega 3 selle isiku huvides, keda võimalik tagasivõtmine puudutab, et määruse artiklis 5 ette nähtud isiklik vestlus korraldataks kõikidel juhtudel, kui pädev asutus võib teha üleandmisotsuse, mis on vastuolus asjaomase isiku soovidega.
- 123 Neil asjaoludel on 16. juuli 2020. aasta kohtuotsusest Addis (C-517/17, EU:C:2020:579) tulenev kohtupraktika, mis puudutab tagajärgi, mis kaasnevad isikliku vestluse korraldamise kohustuse rikkumisega menetlusdirektiivi artikli 33 lõike 2 punkti a alusel rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise otsuse kontekstis, ülekantav Dublini III määruse artikli 23 lõike 1 ja artikli 24 lõike 1 alusel läbiviidavate tagasivõtmise menetluste konteksti.

- 124 Sellest järeldub, ilma et see piiraks Dublini III määruse artikli 5 lõike 2 kohaldamist, et üleandmisotsuse peale selle määruse artikli 27 alusel esitatud kaebuse korral, milles vaidlustatakse artiklis 5 ette nähtud isikliku vestluse korraldamata jätmine, tuleb üleandmisotsus tühistada, välja arvatud juhul, kui riigisisised õigusnormid annavad asjaomasele isikule võimaluse esitada selle kaebuse raames isiklikult kõik vastuargumendid kõnealuse otsuse suhtes ärakuulamisel, mille käigus järgitakse artiklis 5 sätestatud kohaldatavaid tingimusi ja tagatisi, ja kui need argumendid ei saa seda otsust muuta.
- 125 Teisena, juhul kui Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud isiklik vestlus, mille esmatähtsust ja sellega seotud menetluslikke tagatisi on varem rõhutatud, on tõepoolest toimunud, kuid ühist teabelehte, mis tuleb edastada selle määruse artiklis 4 või Eurodaci määruse artikli 29 lõike 1 punktis b ette nähtud teavitamiskohustuse täitmiseks, ei ole enne vestlust edastatud, tuleb tõhususe põhimõttest tulenevate nõuete täitmiseks kontrollida, kas ilma selle rikkumiseta oleks menetluse tulemus võinud olla teistsugune (vt selle kohta 10. septembri 2013. aasta kohtuotsus G. ja R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 126 Riigisisese kohtu ülesanne sellise teavitamiskohustuse rikkumise kontekstis peab seega seisnema juhtumile omaste faktiliste ja õiguslike asjaolude põhjal kontrollimises, kas see menetlusnormi rikkumine on hoolimata isikliku vestluse toimumisest jätnud isiku, kes sellele viitab, tõepoolest ilma võimalusest oma argumendid esitada, mistõttu oleks tema suhtes toimunud haldusmenetluse tulemus võinud olla teistsugune (vt selle kohta 10. septembri 2013. aasta kohtuotsus G. ja R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, punkt 44).
- 127 Eespool toodud arvestades tuleb teavitamiskohustusega seoses asuda seisukohale, et liidu õigust, täpsemalt Dublini III määruse artikleid 4 ja 27 ning Eurodaci määruse artikli 29 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et kui Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud isiklik vestlus on toimunud, kuid ühist teabelehte, mis tuleb asjaomasele isikule esitada Dublini III määruse artiklis 4 või Eurodaci määruse artikli 29 lõike 1 punktis b ette nähtud teavitamiskohustuse täitmiseks, ei ole esitatud, võib üleandmisotsuse õiguspärasuse hindamise eest vastutav liikmesriigi kohus selle otsuse tühistada üksnes juhul, kui ta konkreetsele juhtumile omaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades leiab, et ühise teabelehe esitamata jätmine jättis hoolimata isikliku vestluse toimumisest selle isiku tegelikult ilma võimalusest oma argumendid esitada, mistõttu tema suhtes toimunud haldusmenetluse tulemus oleks võinud olla teistsugune.
- 128 Seetõttu tuleb kohtuasjades C-228/21 ja C-328/21 esitatud küsimustele ning kohtuasjas C-315/21 esitatud esimesele kahele küsimusele vastata, et:
- Dublini III määruse artiklit 4 ja Eurodaci määruse artiklit 29 tuleb tõlgendada nii, et selles nimetatud teabe, eelkõige ühise teabelehe – mille näidis sisaldub määruse nr 1560/2003 X lisas – esitamise kohustus kehtib nii esimese rahvusvahelise kaitse taotluse ja vastuvõtmise menetluse raames, millele on viidatud vastavalt Dublini III määruse artikli 20 lõikes 1 ja artikli 21 lõikes 1, kui ka järgmise rahvusvahelise kaitse taotluse ja Eurodaci määruse artikli 17 lõikes 1 osutatud olukorra raames, mis võivad kaasa tuua Dublini III määruse artikli 23 lõikes 1 ja artikli 24 lõikes 1 osutatud tagasivõtmise menetluse;
 - Dublini III määruse artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et selles ette nähtud isikliku vestluse korraldamise kohustus kehtib nii esimese rahvusvahelise kaitse taotluse ja vastuvõtmise menetluse raames, millele on viidatud vastavalt Dublini III määruse artikli 20 lõikes 1 ja artikli 21 lõikes 1, kui ka järgmise rahvusvahelise kaitse taotluse ja Eurodaci määruse artikli 17

lõikes 1 osutatud olukorra raames, mis võivad kaasa tuua Dublini III määruse artikli 23 lõikes 1 ja artikli 24 lõikes 1 osutatud tagasivõtmise menetluse;

- liidu õigust, täpsemalt Dublini III määruse artikleid 5 ja 27, tuleb tõlgendada nii, et ilma et see piiraks selle määruse artikli 5 lõike 2 kohaldamist, tuleb üleandmisotsuse peale selle määruse artikli 27 alusel esitatud kaebuse korral, milles vaidlustatakse artiklis 5 ette nähtud isikliku vestluse korraldamata jätmine, üleandmisotsus tühistada, välja arvatud juhul, kui riigisisised õigusnormid annavad asjaomasele isikule võimaluse esitada selle kaebuse raames isiklikult kõik vastuargumendid kõnealuse otsuse suhtes ära kuulamisel, mille käigus järgitakse viimati nimetatud artiklis sätestatud kohaldatavaid tingimusi ja tagatise, ja kui need argumendid ei saa seda otsust muuta;
- liidu õigust, täpsemalt Dublini III määruse artikleid 4 ja 27 ning Eurodaci määruse artikli 29 lõike 1 punkti b, tuleb tõlgendada nii, et kui Dublini III määruse artiklis 5 ette nähtud vestlus on toimunud, kuid ühist teabelehte, mis tuleb asjaomasele isikule esitada Dublini III määruse artiklis 4 või Eurodaci määruse artikli 29 lõike 1 punktis b ette nähtud teavitamiskohustuse täitmiseks, ei ole esitatud, võib üleandmisotsuse õiguspärasuse hindamise eest vastutav liikmesriigi kohus selle otsuse tühistada üksnes juhul, kui ta konkreetsele juhtumile omaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades leiab, et ühise teabelehe esitamata jätmine jättis hoolimata isikliku vestluse toimumisest selle isiku tegelikult ilma võimalusest oma argumendid esitada, mistõttu tema suhtes toimunud haldusmenetluse tulemus oleks võinud olla teistsugune.

Esimene kuni kolmas küsimus kohtuasjas C-254/21, teine küsimus kohtuasjas C-297/21 ja kolmas küsimus kohtuasjas C-315/21

- 129 Nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, paluvad kohtuasjades C-254/21, C-297/21 ja C-315/21 eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt selgitada, kas Dublini III määruse artikli 3 lõige 1 ja lõike 2 teine lõik koostoimes selle määruse artikliga 27 ning harta artiklitega 4, 19 ja 47 võimaldavad liikmesriigi kohtul kontrollida, kas esineb kaudse tagasisaatmise oht, mis rahvusvahelise kaitse taotlejal tekib pärast tema üleandmist palve saajaks olevale liikmesriigile, kuna viimane on seda taotlejat puudutava rahvusvahelise kaitse taotluse juba tagasi lükanud, isegi kui viimati nimetatud liikmesriigis ei esine varjupaigamenetluses ning taotlejate vastuvõtutingimustes süsteemseid vigu Dublini III määruse artikli 3 lõike 2 teise lõigu tähenduses. Täpsemalt on kohtuasjades C-254/21 ja C-315/21 eelotsusetaotluse esitanud kohtutel tekkinud küsimus, kas see võimalus on olemas, kui liikmesriigi kohus annab mõistele „riigisisene kaitse“ direktiivi 2011/95 artikli 8 tähenduses teistsuguse tõlgenduse kui see, millest lähtusid palve saajaks oleva liikmesriigi ametiasutused, või leiab vastupidi nendele asutustele, et päritoluriigis esineb relvastatud kokkupõrge selle direktiivi artikli 15 punkti c tähenduses.
- 130 Sellega seoses väärrib meeldetuletamist, et liidu õigus põhineb põhieeldusel, et iga liikmesriik jagab kõikide teiste liikmesriikidega – ja ühtlasi tunnustab, et teised liikmesriigid jagavad ka temaga – teatud hulka ühiseid väärtusi, millel liit rajaneb, nagu on täpsustatud ELL artiklis 2. See eeldus tähendab ja põhjendab liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust nende väärtuste tunnustamisel ja seega neid elluviiva liidu õiguse järgimisel, samuti liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust selle suhtes, et nende vastavad riigisisised õiguskorrad saavad tagada võrdväärse ja tõhusa kaitse hartaga – eelkõige selle artiklitega 1 ja 4 – tunnustatud põhiõigustele, mis näevad ette liidu ja selle liikmesriikide ühe põhiväärtuse (19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Ibrahim jt, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punkt 83 ja seal viidatud kohtupraktika), nimelt inimväärikuse, mis hõlmab muu hulgas ebainimliku või alandava kohtlemise keeldu.

- 131 Liikmesriikide vastastikuse usalduse põhimõte on liidu õiguses põhjaneva tähtsusega eelkõige seoses vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga, mille liit moodustab ja mille alusel liit tagab vastavalt ELTL artikli 67 lõikele 2 isikute kontrolli puudumise sisepiiridel ning kujundab varjupaiga, sisserände ja välispiirikontrolli valdkonnas liikmesriikidevahelisel solidaarsusel põhineva ühise poliitika, mis on kolmandate riikide kodanike suhtes õiglane. Selles kontekstis paneb vastastikuse usalduse põhimõte igale liikmesriigile kohustuse eeldada – välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi (vt selle kohta 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Ibrahim jt, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punkt 84 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 132 Järelikult tuleb Euroopa ühise varjupaigasüsteemi raames eeldada, et igas liikmesriigis koheldakse rahvusvahelise kaitse taotlejaid kooskõlas harta, 28. juulil 1951 Genfis allakirjutatud pagulasseisundi konventsiooni ning Roomas 4. novembril 1950 allakirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni nõuetega (vt selle kohta 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika) ning et menetlusdirektiivi artiklis 9 sõnaselgelt ette nähtud otsese ja kaudse tagasi- ja väljasaatmise keeldu järgitakse igas liikmesriigis.
- 133 Ei saa aga välistada, et praktikas esineb selle süsteemi funktsioneerimisel konkreetsetes liikmesriigis suuri probleeme, mistõttu on olemas tõsine oht, et rahvusvahelise kaitse taotlejaid koheldakse selles liikmesriigis viisil, mis ei ole kooskõlas nende isikute põhiõigustega (19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Ibrahim jt, C-297/17, C-318/17, C-319/17 ja C-438/17, EU:C:2019:219, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 134 Seetõttu on Euroopa Kohus juba otsustanud, et harta artikli 4 kohaselt ei või liikmesriigid, sealhulgas liikmesriikide kohtud, anda varjupaigataotlejat üle vastutavale liikmesriigile, mis on määratud Dublini III määruse alusel, kui neile ei saa olla teadmata, et selle liikmesriigi varjupaigamenetluses ja varjupaigataotlejate vastuvõtutingimustes esinevad süsteemsed vead kujutavad endast kaalukaid ja tõendatud asjaolusid, mis annavad alust arvata, et taotlejal tekib reaalne oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt selle sätte tähenduses (vt selle kohta 19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 85 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 135 Euroopa Kohus täpsustas, et üleandmine on välistatud, kui selline oht tuleneb süsteemsetest vigadest varjupaigamenetluses ja rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtutingimustes liikmesriigis üleandmise ajal või pärast seda. Järelikult ei ole harta artikli 4 kohaldamise seisukohast tähtis, kas asjaomasel isikul tekib tema üleandmise tõttu vastutavasse liikmesriiki Dublini III määruse tähenduses tõsine oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt üleandmisel, varjupaigamenetluse ajal või pärast seda (19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punktid 87 ja 88).
- 136 Sellega seoses väärub märkimist, et kui üleandmisotsuse peale esitatud kaebust menetleval kohtul on asjaomase isiku esitatud andmed sellise ohu tõendamiseks, peab see kohus objektiivsete, usaldusväärsete, täpsete ja nõuetekohaselt ajakohastatud andmete põhjal ning liidu õigusega tagatud põhiõiguste kaitse standardit silmas pidades hindama, kas esinevad süsteemsed või üldised vead või teatud isikute rühmi puudutavad vead (19. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 90).

- 137 Käesoleval juhul ei ilmne – kui kohtuasjades C-254/21, C-297/21 ja C-315/21 eelotsusetaotluse esitanud kohtute tehtava kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist –, et DG, XXX.XX või PP oleksid viidanud sellistele vigadele liikmesriikides, kes on nendes kolmes kohtuasjas määratud nende rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutavaks.
- 138 Lisaks leidis Euroopa Kohus 16. veebruari 2017. aasta kohtuotsuses C. K. jt (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127) sisuliselt, et harta artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et isegi kui puudub piisav alus arvata, et varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutavas liikmesriigis esineb süsteemseid vigu, võib sellele sättele tugineda, kui ei ole välistatud, et konkreetsel juhul kaasneb varjupaigataotleja üleandmisega Dublini III määruse raames reaalne ja tõendatud oht, et varjupaigataotlejat koheldakse seetõttu ebainimlikult või alandavalt selle artikli tähenduses.
- 139 Siiski tuleb arvesse võtta asjaolu, et nagu nähtub selle kohtuotsuse punktist 96, oli kohtuasjas, milles see kohtuotsus tehti, reaalne ja tõendatud oht, et puudutatud isiku üleandmise korral koheldakse teda ebainimlikult või alandavalt, seotud ohuga, et tema tervislik seisund halveneb oluliselt ja pöördumatult, kuna sellel isikul oli eriti raske vaimne ja füüsiline haigus. Kui aga kohtuasjades C-254/21, C-297/21 ja C-315/21 eelotsusetaotluse esitanud kohtute kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist, ei ole nendes kohtuasjades üksi kaebaja samalaadses isiklikus olukorras.
- 140 Seevastu ei ole üleandmisotsuse kehtivuse kontrollimisel üldjuhul asjakohane see, et ühelt poolt palve esitanud liikmesriik ja teiselt poolt vastutav liikmesriik hindavad vastavalt selle direktiivi artikli 15 punktile c kaitsetaset, mis taotlejal võib oma päritoluriigis olla direktiivi 2011/95 artikli 8 alusel, või suurt ja individuaalset ohtu tsiviilisiku elule või isikupuutumatusel juhuliku vägivalda tõttu riigisisese või rahvusvahelise relvastatud kokkupõrke korral.
- 141 See tõlgendus on nimelt ainus, mis on kooskõlas Dublini III määruse eesmärkidega, milleks on eelkõige kehtestada selge ja toimiv vastutava liikmesriigi määramise menetlus ning vältida varjupaigataotlejate edasilikumist ühest liikmesriigist teise (vt selle kohta 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus N. S. jt, C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, punkt 84, ning 2. aprilli 2019. aasta kohtuotsus H. ja R., C-582/17 ja C-583/17, EU:C:2019:280, punkt 77). Nende eesmärkidega on vastuolus see, kui üleandmisotsust läbivaatav kohus annab sisulise hinnangu tagasisaatmisega kaasnevale ohule. See kohus peab nimelt eeldama, et vastutava liikmesriigi varjupaigaasutus hindab ja määrab nõuetekohaselt kindlaks tagasi- või väljasaatmise ohu, järgides harta artiklit 19, ning et kolmanda riigi kodanikul on vastavalt harta artiklist 47 tulenevatele nõuetele tõhusad õiguskaitsevahendid, et vajaduse korral vaidlustada kõnealuse asutuse otsus selles küsimuses.
- 142 Kõiki neid asjaolusid silmas pidades tuleb esimesele kuni kolmandale küsimusele kohtuasjas C-254/21, teisele küsimusele kohtuasjas C-297/21 ja kolmandale küsimusele kohtuasjas C-315/21 vastata, et Dublini III määruse artikli 3 lõiget 1 ja lõike 2 teist lõiku koostoimes selle määruse artikliga 27 ning harta artiklitega 4, 19 ja 47 tuleb tõlgendada nii, et palve esitajaks oleva liikmesriigi kohus, kellele on esitatud kaebus üleandmisotsuse peale, ei või kontrollida, kas palve saajaks olevas liikmesriigis esineb oht, et rikutakse rahvusvahelise kaitse taotleja suhtes kehtivat tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet pärast tema üleandmist palve saajaks olevale liikmesriigile või selle üleandmise tõttu, kui see kohus ei tuvasta, et palve saajaks olevas liikmesriigis esinevad süsteemsed vead varjupaigamenetluses ja rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtutingimustes. Ühelt poolt palve esitajaks oleva ja teiselt poolt palve saajaks oleva liikmesriigi ametiasutuste ja kohtute vahelised lahkaramused rahvusvahelise kaitse sisuliste tingimuste tõlgendamise osas ei anna tunnistust süsteemsetest vigadest.

Neljanda küsimuse punkt a kohtuasjas C-254/21 ja esimene küsimus kohtuasjas C-297/21

- 143 Nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, paluvad kohtuasjades C-254/21 ja C-297/21 eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt selgitada, kas Dublini III määruse artikli 17 lõiget 1 koostoimes selle määruse artikliga 27 ning harta artiklitega 4, 19 ja 47 tuleb tõlgendada nii, et üleandmisotsuse teinud liikmesriigi kohus, kellele on selle otsuse peale esitatud kaebus, võib tunnistada selle liikmesriigi vastutavaks või isegi peab seda tegema, kui ta ei nõustu palve saajaks oleva liikmesriigi hinnanguga asjaomase isiku võimaliku tagasisaatmise kohta.
- 144 Sellega seoses väärrib meeldetuletamist, et Dublini III määruse artikli 3 lõike 1 kohaselt vaatab rahvusvahelise kaitse taotluse läbi üks liikmesriik, kelleks on selle määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav liikmesriik.
- 145 Erandina selle määruse artikli 3 lõikest 1 on selle artikli 17 lõikes 1 ette nähtud, et iga liikmesriik võib otsustada läbi vaadata rahvusvahelise kaitse taotluse, mille on talle esitanud kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, isegi kui nende kriteeriumide kohaselt ei vastuta ta selle läbivaatamise eest.
- 146 Dublini III määruse artikli 17 lõike 1 sõnastusest nähtub selgelt, et see on valikuline säte, sest see jätab iga liikmesriigi enda otsustada, kas ta vaatab talle esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbi ka juhul, kui ta ei ole määruses sätestatud vastutava liikmesriigi määramise kriteeriumide alusel selleks kohustatud. Selle võimaluse kasutamine ei sõltu ka ühestki eritingimusest. Sellise võimaluse eesmärk on võimaldada igal liikmesriigil iseseisvalt, poliitilistest, inimlikest või praktilistest kaalutlustest lähtudes otsustada rahvusvahelise kaitse taotlus läbi vaadata isegi juhul, kui ta ei ole selles määruses sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav (23. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus M. A. jt, C-661/17, EU:C:2019:53, punkt 58).
- 147 Võttes arvesse sel viisil liikmesriikidele antud kaalutusõiguse ulatust, on asjaomase liikmesriigi ülesanne määrata kindlaks, millistel tingimustel ta soovib Dublini III määruse artikli 17 lõikes 1 ette nähtud kaalutusõigust käsitleva sättega antud pädevust kasutada ja nõustuda ise läbi vaatama rahvusvahelise kaitse taotluse, mille eest ta ei ole määruses sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav (23. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus M. A. jt, C-661/17, EU:C:2019:53, punkt 59).
- 148 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et Dublini III määruse artikli 17 lõike 1 sätete puhtfakultatiivsest laadist ja asjaolust, et palve esitajaks olevale liikmesriigile nende sätetega antud pädevus on kaalutluspädevus, tuleneb, et neid sätteid koostoimes selle määruse artikliga 27 ning harta artiklitega 4, 19 ja 47 ei saa tõlgendada nii, et need panevad selle liikmesriigi kohtule kohustuse tunnistada see liikmesriik vastutavaks põhjusel, et ta ei nõustu palve saajaks oleva liikmesriigi hinnanguga asjaomase isiku tagasisaatmise ohu kohta.
- 149 Teiseks nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 142, et palve esitajaks oleva liikmesriigi kohus, kellele on esitatud kaebus üleandmisotsuse peale, ei saa hinnata ohtu, et palve saajaks olev liikmesriik rikub rahvusvahelise kaitse taotleja suhtes kehtivat tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet pärast tema üleandmist palve saajaks olevale liikmesriigile või selle üleandmise tõttu, kui palve saajaks olevas liikmesriigis ei esine süsteemseid vigu varjupaigamenetluses ja rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtutingimustes.

- 150 Järelikult ei või palve esitajaks oleva liikmesriigi kohus ka sundida seda liikmesriiki kohaldama Dublini III määruse artikli 17 lõikes 1 ette nähtud kaalutusõigust käsitlevat sätet põhjusel, et palve saajaks olevas liikmesriigis esineb tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte rikkumise oht.
- 151 Kolmandaks, kui palve saajaks olevas liikmesriigis peaksid ilmnema süsteemsed vead varjupaigamenetluses ja rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtutingimustes üleandmise ajal või pärast seda, siis põhineks palve esitajaks oleva liikmesriigi vastutus Dublini III määruse artikli 3 lõikel 2, mistõttu ei peaks palve esitajaks olev liikmesriik sellisel juhul kohaldama sama määruse artikli 17 lõiget 1.
- 152 Kõiki neid asjaolusid silmas pidades tuleb neljanda küsimuse punktile a kohtuasjas C-254/21 ja esimesele küsimusele kohtuasjas C-297/21 vastata, et Dublini III määruse artikli 17 lõiget 1 koostoimes selle määruse artikliga 27 ning harta artiklitega 4, 19 ja 47 tuleb tõlgendada nii, et see ei pane palve esitajaks oleva liikmesriigi kohtule kohustust tunnistada see liikmesriik vastutavaks, kui ta ei nõustu palve saajaks oleva liikmesriigi hinnanguga asjaomase isiku tagasisaatmise ohule. Kui palve saajaks olevas liikmesriigis ei esine varjupaigamenetluses ja rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtutingimustes süsteemseid vigu üleandmise ajal või pärast seda, ei või palve esitajaks oleva liikmesriigi kohus ka sundida seda liikmesriiki rahvusvahelise kaitse taotlust Dublini III määruse artikli 17 lõike 1 alusel ise läbi vaatama põhjusel, et selle kohtu hinnangul esineb oht, et palve saajaks olevas liikmesriigis esineb tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte rikkumise oht.

Neljanda küsimuse punkt b kohtuasjas C-254/21

- 153 Võttes arvesse kohtuasjas C-254/21 neljanda küsimuse punktile a ja kohtuasjas C-297/21 esimesele küsimusele antud vastust, ei ole kohtuasjas C-254/21 neljanda küsimuse punktile b vaja vastata.

Kohtukulud

- 154 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, artiklit 4 ning**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 603/2013, millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse nr 604/2013 tõhusaks kohaldamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks, artiklit 29

tuleb tõlgendada nii, et

selles nimetatud teabe, eelkõige ühise teabelehe – mille näidis sisaldub komisjoni 2. septembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1560/2003, millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad määrusele (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest, X lisas – esitamise kohustus kehtib nii esimese rahvusvahelise kaitse taotluse ja vastuvõtmise menetluse raames, millele on viidatud vastavalt määruse nr 604/2013 artikli 20 lõikes 1 ja artikli 21 lõikes 1, kui ka järgmise rahvusvahelise kaitse taotluse ja määruse nr 603/2013 artikli 17 lõikes 1 osutatud olukorra raames, mis võivad kaasa tuua määruse nr 604/2013 artikli 23 lõikes 1 ja artikli 24 lõikes 1 osutatud tagasivõtmise menetluse.

– Määruse nr 604/2013 artiklit 5

tuleb tõlgendada nii, et

selles ette nähtud isikliku vestluse korraldamise kohustus kehtib nii esimese rahvusvahelise kaitse taotluse ja vastuvõtmise menetluse raames, millele on viidatud vastavalt sama määruse artikli 20 lõikes 1 ja artikli 21 lõikes 1, kui ka järgmise rahvusvahelise kaitse taotluse ja määruse nr 603/2013 artikli 17 lõikes 1 osutatud olukorra raames, mis võivad kaasa tuua määruse nr 604/2013 artikli 23 lõikes 1 ja artikli 24 lõikes 1 osutatud tagasivõtmise menetluse.

– Liidu õigust, täpsemalt määruse nr 604/2013 artikleid 5 ja 27,

tuleb tõlgendada nii, et

ilma et see piiraks selle määruse artikli 5 lõike 2 kohaldamist, tuleb üleandmisotsuse peale selle määruse artikli 27 alusel esitatud kaebuse korral, milles vaidlustatakse artiklis 5 ette nähtud isikliku vestluse korraldamata jätmine, üleandmisotsus tühistada, välja arvatud juhul, kui riigisisised õigusnormid annavad asjaomasele isikule võimaluse esitada selle kaebuse raames isiklikult kõik vastuargumendid kõnealuse otsuse suhtes ärakuulamisel, mille käigus järgitakse viimati nimetatud artiklis sätestatud kohaldatavaid tingimusi ja tagatisi, ja kui need argumendid ei saa seda otsust muuta.

– Liidu õigust, täpsemalt määruse nr 604/2013 artikleid 4 ja 27 ning määruse nr 603/2013 artikli 29 lõike 1 punkti b,

tuleb tõlgendada nii, et

kui määruse nr 604/2013 artiklis 5 ette nähtud isiklik vestlus on toimunud, kuid ühist teabelehte, mis tuleb asjaomasele isikule esitada selle määruse artiklis 4 või määruse nr 603/2013 artikli 29 lõike 1 punktis b ette nähtud teavitamiskohustuse täitmiseks, ei ole esitatud, võib üleandmisotsuse õiguspärasuse hindamise eest vastutav liikmesriigi kohus selle otsuse tühistada üksnes juhul, kui ta konkreetsele juhtumile omaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades leiab, et ühise teabelehe esitamata jätmine jättis hoolimata isikliku vestluse toimumisest selle isiku tegelikult ilma võimalusest

oma argumendid esitada, mistõttu tema suhtes toimunud haldusmenetluse tulemus oleks võinud olla teistsugune.

- 2. Määruse nr 604/2013 artikli 3 lõiget 1 ja lõike 2 teist lõiku koostoimes selle määruse artikliga 27 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 4, 19 ja 47**

tuleb tõlgendada nii, et

palve esitajaks oleva liikmesriigi kohus, kellele on esitatud kaebus üleandmisotsuse peale, ei või kontrollida, kas palve saajaks olevas liikmesriigis esineb oht, et rikutakse rahvusvahelise kaitse taotleja suhtes kehtivat tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet pärast tema üleandmist palve saajaks olevale liikmesriigile või selle üleandmise tõttu, kui see kohus ei tuvasta, et palve saajaks olevas liikmesriigis esinevad süsteemsed vead varjupaigamenetluses ja rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtutingimustes. Ühelt poolt palve esitajaks oleva ja teiselt poolt palve saajaks oleva liikmesriigi ametiasutuste ja kohtute vahelised lahkarvamused rahvusvahelise kaitse sisuliste tingimuste tõlgendamise osas ei anna tunnistust süsteemsetest vigadest.

- 3. Määruse nr 604/2013 artikli 17 lõiget 1 koostoimes selle määruse artikliga 27 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 4, 19 ja 47**

tuleb tõlgendada nii, et

see ei pane palve esitajaks oleva liikmesriigi kohtule kohustust tunnistada see liikmesriik vastutavaks, kui ta ei nõustu palve saajaks oleva liikmesriigi hinnanguga asjaomase isiku tagasisaatmise ohule. Kui palve saajaks olevas liikmesriigis ei esine varjupaigamenetluses ja rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtutingimustes süsteemseid vigu üleandmise ajal või pärast seda, ei või palve esitajaks oleva liikmesriigi kohus ka sundida seda liikmesriiki rahvusvahelise kaitse taotlust määruse nr 604/2013 artikli 17 lõike 1 alusel ise läbi vaatama põhjusel, et selle kohtu hinnangul esineb oht, et palve saajaks olevas liikmesriigis esineb tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte rikkumise oht.

Allkirjad